

A 4
Short Institution
OF
GRAMMAR.



For the use of Westminster-School.

Printed by ROGER DANIEL,
Printer to the *Univerſitie* of CAMBRIDGE,
1647.



Letters.

The Great Letters.

A, B, C, D, E, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, X, Y, Z.

Sentences, Verses, and proper Names, begin with great letters.

K, Z, & 7 li-
tera Latina
proprie non
sunt.

Great Letters stand sometimes for

Words,

A. Aulus.

C. Caius.

D. Decius.

G. Gaius.

L. Lucius.

M. Marcus.

P. Publius.

P. R. Populus Romanus.

P. C. Patres Conscripti.

Q. Quintus. Quæstor.

Q. Quirites.

R. R. Respublica.

Sp. Spurius.

S. S. Sextus.

S. P. Q. R. Senatus

Populusque Romanus.

T. Titus.

T. C. Tua Clementia &c.

Numbers,

I	1
V	5
IX	9
X	10
XL	40
L	50
XC	90
C	100
D	500
M	1000

Unum.
Quinque.
Novem.
Decem.
Quadragesima.
Quinquagesima.
Nonagesima.
Centum.
Quingenta.
Mille.

The small Letters.

a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, x, y, z.

Letters are either Vowels or Consonants.

There are * five Vowels, a, e, i, o, u. Of which there are made five Diphthongs; æ, œ, au, ei, eu.

y vocalis
Græca est.

All other Letters, as also l, and v, comming before a Vowel or Diphthong in the same syllable, are consonants; of which nine are called Mutes; b, c, d, f, g,

A 2

k, p, q,

k, p, q, t, four are called Liquids; *l, m, n, r*.

C, before *a, æ, e*, and *i*, is pronounced like *f*; otherwise like *k*:

T, before *i*, if a Vowel follow, is pronounced like *f*; unless *f* do immediately go before it.

X, Z, and also *I* betwixt two Vowels, are double Consonants.

After *x*, wee must seldom write *f*.

Points.

Points are these	Comma	_____ ,
	Semicolon	_____ ;
	Colon	_____ :
	Periodus	_____ .
	Parenthesis	_____ ()
	Interrogatio	_____ ?
	Note of Admiration	_____ !

Parts

Parts of Speech.

In Speech bee these eight parts following ;

Noun	{	declinable	Adverb	{	undeclinable.
Pronoun			Conjunction		
Verb			Preposition		
Participle			Interjection		

Parts declinable are declined in two Numbers; either with Cases and Genders, as Nounes, Pronouns and Participles; or with Moods and Tenses as Verbs.

The Noun.

OF Nouns some bee Substantives, as, *manus* an hand, *domus* an house: and some be Adjectives, as, *bonus* good, *pulcher* fair.

A Substantive is declined either with one Article; as, *hic pater* a father; *hac mater* a mother: or with two at the most; as, *hic & hac pater* a father or mother.

A Substantive is either Proper; as *Edvardus* Edward, or Common; as *Puer* a boy.

An Adjective is declined either with three Terminations, as, *bonus, bona, bonum*: or else with three Articles and one Termination; as, *hic hac & hoc salix* happy; or two, as *hic & hac levis, & hoc leve* light.

Numbers.

Numbers are these: the Singular and the Plurall. The Singular Number speaketh but of one, as *lapis* a stone: The Plural Number speaketh of more then one; as *lapides* stones.

Cases.

There be six Cases in each Number. The Nominative, the Genitive, the Dative, the Accusative, the Vocative, and the Ablative.

Genders.

Genders of Nouns be seven; the Masculine, the Feminine, the Neuter, the Common of two, the Common of three, the Doubtfull, and the Epicene.

The sign of the Masculine Gender is *hic*; the Feminine *hec*; the Neuter *hoc*; the Common of two, *hic & hec*; the Common of three, *hic, hec & hoc*; the Doubtfull, *hic vel hec*; the Epicene sometime *hic*, and sometime *hec*; each of which signifieth both kinds, both hee and shee.

Articles, which are the signes of the Genders, are thus declined.

Singulariter	}	N. <i>hic, hac, hoc.</i>	}	Pluraliter	N. <i>hi, ha, ha.</i>
		G. <i>hujus.</i>			G. <i>horum, harum, horum.</i>
		D. <i>hisc.</i>			D. <i>his.</i>
		Ac. <i>hunc, hanc, hoc.</i>			Ac. <i>hos, has, hac.</i>
		Voc. <i>carer.</i>			Voc. <i>carci.</i>
		Abl. <i>hoc, hac, hoc.</i>			Abl. <i>his.</i>

The Declensions of Nouns.

There be five Declensions, which are known by the ending of the Genitive Case singular.

The first is when the Genitive Case singular endeth in a Diphthong; as in Example

† Terminati-
ones Nomi-
nativi. *as, es, e.*
Græce sunt.
as, facit Ac.
am, & am, voc.
u, ut *Encas.*
es facit Ac.
em. Abl. *e*,
ut *Anchises.* *e* facit Gen. *es*, Acc. *em*, reliquos casus in *e*, ut *Penelope.*
As Terminatio Genitivi itidem Græca est; ut, *pater-familiās.*

Singulariter	}	N. <i>hec Musæ. †</i>	}	Pluraliter	N. <i>ha Musæ.</i>
		G. <i>hujus Musæ.</i>			G. <i>harum Musarum.</i>
		D. <i>huius Musæ.</i>			D. <i>his Musis.</i>
		Acc. <i>hanc Musam.</i>			Ac. <i>has Musas.</i>
		Voc. <i>ô Musæ.</i>			Voc. <i>ô Musæ.</i>
		Abl. <i>ab hac Musâ.</i>			Abl. <i>ab his Musis.</i>

Note

Note that *anima, filia*, and *nata*, do make the Dative and the Ablative plural in *is*, or in *abus*. Also *dea, nata, equa*, do make the Dative and the Ablative plural in *abus* only.

The second is when the Genitive Case singular endeth in *i*: as in Example.

Singulariter {
N. *hic Magister.* †
G. *hujus Magistri.*
D. *huic Magistro.*
Ac. *hunc Magistrum.*
Voc. *ô Magister.*
Abl. *ab hoc Magistro.*

Pluraliter {
N. *hi Magistri.*
G. *horum Magistrorum.*
D. *his Magistris.*
Ac. *hos Magistros.*
Voc. *ô Magistri.*
Abl. *ab his Magistris.*

† Terminati-
ones *ens, o, on,*
os & us con-
tractum Græ-
ce sunt, *ens*
facit Gen: *ens*
vel *ei*. Dative
Ac: *ens*, *râd*

ens Voc. *ens*. Abl. *eo*. ut Theſeps. o ſororinuum facit Gen. *is*. Ac. o. ut Calisto.
is Atticum facit. Gen. o. Ac. *on*, ut Androgeos. *is* aliquando facit Voc. *ô*
ut Panthus.

When the Nominative endeth in *us*, the Vocative shall end in *e*; as Nominativo *hic Dominus*, Vocativo *ô Domine*. Except *Deus* that maketh *ô Deus*; and *filius* that maketh *ô fili*.

When the Nominative endeth in *ius*, if it be a proper name of a man, the Vocative shall end in *i*; as Nominativo *hic Georgius*, Vocativo *ô Georgi*.

Also these Nouns following make their Vocative in *e*, or in *us*; *Agnus, lucus, populus, chorus, flavius*.

Note also that all Nouns of the Newer Gender of what Declension soever they be, have the Nominative, the Accusative, and the Vocative alike in both numbers, which cases in the plural number end in *a*: as in example

Singulariter {
N. *hoc regnum.*
G. *hujus regni.*
D. *huic regno.*
Ac. *hoc regnum.*
Voc. *ô regnum.*
Abl. *ab hoc regno.*

Pluraliter {
N. *hæc regna.*
G. *horum regnorum.*
D. *his regnis.*
Ac. *hæc regna.*
Voc. *ô regna.*
Abl. *ab his regnis.*

Sic Græcum
in *on* ut bar-
biton.

The Third is when the Genitive case singular endeth in *is*: as in example.

* Quædam nomina Pluralia Festorum formant Gen. in *orum*; ut, *Agonalia vinaria*, quædam in *orum* & *orum*; ut, *Parentalia, Saturnalia*; sed omnia Dat. in *bus*, præter *Quinquaginta, Quinquagesimo*.

Singulariter
 N. *hic lapis.*
 G. *hujus lapidis.*
 D. *huic lapidi.*
 Acc. *hunc lapidem.*
 Voc. *ô lapis.*
 Abl. *ab hoc lapide.*

Pluraliter
 N. *hi lapides.*
 G. *horum lapidum.*
 D. *his lapidibus.*
 Acc. *hos lapides.*
 Voc. *ô lapides.*
 Abl. *ab his lapidibus.*

¶ Neutra in *al, ar, & s* ablative in *i* mittunt; præter *far, hepar, jubar, nectar, gausape, sorax, Præneste*, *Reate*, quæ ablativos in *e* retinent. † *Bos bovis boum, bobus & bubus.*

Singulariter
 N. *hæc clavis.*
 G. *hujus clavis.*
 D. *huic clavi. (clavim.)*
 Acc. *hanc clavem &*
 Voc. *ô clavis. || (clavi.)*
 Abl. *ab hac clave &*

Pluraliter
 N. *hæc claves.*
 G. *harum clavium. †*
 D. *his clavibus. †*
 Acc. *has claves.*
 Voc. *ô claves.*
 Abl. *ab his clavibus.*

So are declined *Aqualis, bipennis, buvis, febris, navis, pelvis, puppis, vestis, securis, torquis, turris*. But *amussus, Charybdis, Magdalis, navis, suis, rursus, vis*, make the Accusative singular in *am*, and the Ablative in *i* only. And *amnis, anguis, civis, ignis, suppellex, vestis, unguis*, make the Accusative in *em* only, but the Ablative in *e* or *i*.

When the Ablative singular endeth in *i*, the Genitive plural endeth in *ium*; except in Nouns of the Comparative degree, all which make the Genitive Plural in *um*, besides *plus, plurimum* with its compounds.

The fourth *h* is when the Genitive case singular endeth in *us*: as in Example.

Jesus in Acc.
 Jesus in re-
 liquis Jesu.

Singulariter
 N. *hæc manus.*
 G. *hujus manus.*
 D. *huic manui.*
 Acc. *hanc manum.*
 Voc. *ô manus.*
 Abl. *ab hac manu.*

Pluraliter
 N. *hæc manus.*
 G. *harum manuum.*
 D. *his manibus.*
 Acc. *has manus.*
 Voc. *ô manus.*
 Abl. *ab his manibus.*

These Nouns *acus, arcus, artus, fons, lacus, portus, tribus*, and *vern*, do make the Dative and Ablative Plural in *ibus*.

The fifth is when the Genitive case singular endeth in *ei*: as in example.

N. *hæc*

Singulariter {
 N. *haec rei.*
 G. *hujus rei.*
 D. *huius rei.*
 Acc. *hanc rem.*
 Voc. *ô res.*
 Abl. *ab hac re.*

Pluraliter {
 N. *haec res.*
 G. *harum rerum.*
 D. *his rebus.*
 Acc. *has res.*
 Voc. *ô res.*
 Abl. *ab his rebus.*

The Declensions of Adjectives.

A Noun Adjective of three terminations is thus declined after the first and second declension.

Singulariter {	N. <i>bonus, bonæ, bonum.</i>	Pluraliter {	N. <i>boni, bonæ, bona.</i>
	G. <i>boni, bonæ, boni.</i>		G. <i>bonorum, bonarum, bona-</i>
	D. <i>bono, bonæ, bono.</i>		D. <i>bonis. (nerum.</i>
	Acc. <i>bonum, bonâ, bonû.</i>		Acc. <i>bonos, bonas, bona.</i>
	Voc. <i>bonæ, bona, bonum.</i>		Voc. <i>boni, bonæ, bona.</i>
	Abl. <i>bono, bonâ, bono.</i>		Abl. <i>bonis.</i>

Certain Adjectives make the Genitive case singular in *ius*, and the Dative in *i*; which be these that follow with their compounds;

Singulariter {
 N. *unus, una, unum.*
 G. *unius.*
 D. *uni. &c. like bonus.*

Unus caret plurali, nisi jungatur substantivo quo caret singulari.

So are declined *totus, solus*, and also *ullus, alius, alter, uter*, and *neuter*; saving that these five last rehearsed, lack the Vocative case; and that *alius* maketh the neuter in the Nominative and the Accusative case singular *aliud*.

Ambo and *duo* have a peculiar form of declension.

Pluraliter {
 N. *Ambo, ambæ, ambo.*
 G. *Amborum, ambarum, amborum.*
 D. *Ambobus, ambabus, ambobus.*
 Acc. * *Ambos, ambas, ambo.*
 Voc. *Ambo, ambæ, ambo.*
 Abl. *Ambobus, ambabus, ambobus.* Likewise *duo*.

* In Accusativo leguntur etiam *ambos* *duo* in masculino.

A Noun Adjective of three articles and one termination is thus declined after the third Declension;

N. *hic*

Singulariter	{	N. <i>hic</i> & <i>haec</i> & <i>hoc</i>	} Pluraliter	{	N. <i>hi</i> & <i>hi</i> <i>feliciter</i> &
		<i>felix.</i>			<i>haec feliciter.</i>
		G. <i>hujus feliciter.</i>			G. <i>horum harum &</i>
		D. <i>huic feliciter.</i>			<i>horum feliciterum.</i>
		Acc. <i>hunc & hanc fe-</i>			D. <i>his feliciteribus.</i>
		<i>licem, & hoc feliciter.</i>			Acc. <i>hos & has fel-</i>
		Voc. <i>o felix.</i>			<i>ices, & haec felicia.</i>
		Abl. <i>ab hoc, hac & hoc</i>			V. <i>o felices & o felicia.</i>
		<i>feliciter vel feliciter.</i>			Abl. <i>ab his feliciteribus.</i>

A Noun Adjective of three Articles and two terminations is thus also declined after the third Declension.

Singulariter	{	N. <i>hic</i> & <i>haec tristis,</i>	} Pluraliter	{	N. <i>hi</i> & <i>hi</i> <i>tristes,</i> &
		<i>& hoc triste.</i>			<i>haec tristia.</i>
		G. <i>hujus tristis.</i>			G. <i>horum, harum &</i>
		D. <i>huic tristi.</i>			<i>horum tristium.</i>
		Acc. <i>hunc & hanc tri-</i>			D. <i>his tristibus.</i>
		<i>stem & hoc triste.</i>			Acc. <i>hos & hos tristes,</i>
		V. <i>o tristis & o triste.</i>			<i>& haec tristia.</i>
		Abl. <i>ab hoc hac &</i>			V. <i>o tristes & o tristia.</i>
		<i>hoc tristi.</i>			Abl. <i>ab his tristibus.</i>

Comparison of Adjectives.

Adjectives whose signification may increase or be diminished may form the degrees of Comparison.

There be three degrees of Comparison, * the Positive, the Comparative, and the Superlative.

The Positive signifieth a thing without increase; as *durus* hard.

The Comparative signifieth a thing with some increase; as *durior* harder or more hard. And it is formed of the first case of the Positive that endeth in *i*, by putting thereto *or*; as, of *duri*, *durior*, of *dulci* *dulcior*.

Adjectives of the Comparative degree are thus declined

N. *hic*

Adjectiva
eodem ca-
nt Positivo;
ocor oc-
nis; qu-
m Compa-
tivo; ut
m; in-
m; qu-
m etiam
perlativo;
longinqu-
inquir.

Singulariter

N. hic & hæc durior,
& hoc durius.
G. huius durioris.
D. huius duriori.
Acc. hunc & hanc du-
riorem, & hoc du-
rius.
V. ò durior, & ò durius
Abl. ab hoc hac & hoc
duriore vel duriori.

Pluraliter

N. hi & hæc duriores,
& hæc duriora.
G. horum harum &
horum duriorum.
D. his durioribus.
Acc. hos & has durio-
res, & hæc duriora.
V. ò duriores & ò du-
riora.
Abl. ab his durioribus.

The Superlative signifieth a thing with increase in the highest degree; as, *durissimus* hardest or most hard. And it is formed of the first case of the Positive that endeth in *i*, by putting thereto *s* and *simus*; as of *duri*, *durissimus*; of *dulci* *dulcissimus*. And it is declined like *bonus*.

From these Generall rules are excepted these that follow; *Bonus, melior, optimus. Malus, peior, pessimus. Magnus, maior, maximus. Parvus, minor, minimus. Multus plurimus multa plurima, multum plus plurimum.*

Add if the Positive end in *er*, the Superlative is formed of the Nominative case by putting to *rimus*; as *pulcher pulcherrimus*; but *dexter* maketh *dextrimus*, and *matur* *materrimus*, also *vetus* *veterrimus*.

Also these Nouns, *humilis, similis, facilis, gravis, agilis, docilis*, make the Superlative by changing *is* into *issimus*; as, *humilissimus, humillissimus*. &c.

Adjectives in *us*, derived from *dicō, facio, loquor, volo*, make the comparative by changing *us* into *entior*; and the Superlative by changing *us* into *entissimus*; as *Magniloquus, magniloquentior, magniloquentissimus*, &c.

Also if a Vowel come before *us*, the Comparative is made by *magis*, and the Superlative by *maxime*; as, *pius, magis pius, maxime pius*.

Besides Adjectives, there are sometimes compared Substantives, as, *Novo Novior &c.*

Adverbs; as, *Nuper, Nuperimus, pridem prior primus. Distantior distantiuss, sapē sapius sapissimē, &c.*

Prepositions; as, *Extra extrinsecus, intra interior intimus. supra superior supremus, vel summus. prope propior proximius (à quo & proximior.) Ante antior, &c.*

The

The Pronoun.

THere be sixteen Pronouns; *Ego, tu, sui, ille, ipse, iste, hic, is, qui, meus, tuus, suus, noster, vester, nostras, vestras*; whereof four have the Vocative case, *tu, meus, noster, and nostras*; and all other lack the Vocative case.

To these may be added their Compounds; *idem, istic, quidam, &c.*

Primitives; which are eight, *Ego, tu, sui, ille, ipse, iste, hic* and *is*, which are also called Demonstratives.

Pronouns are either } Relatives; which are five, *Hic, ille, iste, is*, and *qui* more especially.

Derivatives; which are either

} Possessives; as these five, *Meus, tuus, suus, noster, vester*.
 } Gentiles; which are two, *nostras, vestras*.

The Declensions of Pronouns.

Singulariter N. *Ego. G. mei. D. mihi. Acc. me. Voc. caret. Abl. à me.* Pluraliter N. *nos. G. nostrum vel nostri. D. nobis. Acc. nos. Voc. caret. Abl. à nobis.*

Singulariter N. *Tu. G. tui. D. tibi. Acc. te. Voc. ò tu. Abl. à te.* Pluraliter N. *vos. G. vestrum vel vestri. D. vobis. Acc. vos. Voc. ò vos. Abl. à vobis.*

Singulariter and Pluraliter N. *caret. G. sui. D. sibi. Acc. se. Voc. caret. Abl. à se.*

Ille, ipse, iste are declined like *unus*, saving that the Neuter of *ille* and *iste*, is *illud, istud*.

Singulariter N. *Istic, istac, istos vel istuc. Acc. istunc. istanc, istoc vel istuc. Abl. istoc, istac, istoc.* Pluraliter Nom. Acc. *istac. sic etiam illic, illac, illoc, &c.*

Singulariter	{	N. <i>Is, ea, id.</i> G. <i>eius.</i> D. <i>ei.</i> Ac. <i>eum, eam, id.</i> V. <i>caret.</i> Abl. <i>eo, eà, eo.</i>	}	Pluraliter	{	N. <i>ii, eà, eà.</i> G. <i>eorum, earum, eorum.</i> D. <i>iis, vel eis.</i> Ac. <i>eos, eas, ea.</i> V. <i>caret.</i> Abl. <i>iis, vel eis.</i>
--------------	---	--	---	------------	---	---

Idem,

Idem, eadem, idem, is declined like *is*, onely *n* is put for *m* before *d*.

Singulariter	N. <i>Qui, quæ quod.</i>	Pluraliter	N. <i>qui, quæ, quæ.</i>
	G. <i>cujus.</i>		G. <i>quorū, quarū, quorū</i>
	D. <i>cui.</i>		D. <i>quibus vel queis.</i>
	Ac. <i>quem, quam, quod.</i>		Ac. <i>quos, quas, quæ.</i>
	V. <i>caret.</i>		V. <i>caret.</i>
	Abl. <i>quo, quā, quo.</i>		Abl. <i>quibus vel queis.</i>

Quis with its compounds is declined like *qui*, saving that they make the Neuter Gender in the Nominative and Accusative case singular *quod vel quid*.

But *nequis, aliquis, signis, nunquis*, form the Neuter plurall, and the Feminine singular in the Nominative case, *qua* instead of *quæ*; as, *si qua mulier, nequa pericula*. *Ecquis* hath *ecquæ* and *ecqua*.

Also *quisquis* is thus declined.

Nom. *quisquū quicquid*. Acc. *quicquid*. Abl. *quoquo, quaquā, quoquo*.

Meus, tuus, suus, noster, vester, are declined like Adjectives of three Terminations; saving that *meus* maketh the Vocative case singular in the Masculine Gender *mi*, not *mee*.

Nostas, vestras, and this Noun *cujas* are thus declined.

Sing. Nom. *hic & hæc nostras, & hoc Nostræ*.

Gen. *hujus nostratis &c.* like *felix*.

A Pronoun hath three persons.

The first person speaketh of himself; as *ego, I; nos, wee*.

The second person is spoken to; as, *tu, thou; vos, yee*. Of this person is every Vocative case.

The third person is spoken off; as, *ille, hee; illi, they*. And therefore all other Pronouns, also all Nouns and Participles be of the third person.

The Verb.

A Verb is declined with Mood and Tense; and either signifies doing, as *amo* I do love: or suffering, as *amor* I am loved; or being, as *sum* I am.

A Verb

A Verb is either *Personall* or *Impersonall*.

A Verb Personall is that which hath three persons ; as *ego amo, tu amas, ille amat, &c.*

A Verb Impersonall is that which hath onely the third person singular ; and it is commonly known by this sign *it* or *there* ; as *suavus* it delighteth, *est* there is.

Of Verbs Personals there bee four kinds ; Active, Passive, Neuter, and Deponent.

Verbs have three Terminations, *o* ; *or*, and *um*.

A Verb Active endeth in *o*, and signifieth doing, as *amo* I do love ; and by putting to *r*, it may bee made a Passive, as *amor*.

A Verb Passive endeth in *or*, and signifieth suffering, as *amor* I am loved ; and by putting away *r*, it may bee made an Active, as *ama*.

A Verb Neuter endeth in *o*, or *um*, and cannot take *r* to make him a Passive ; as *Curro* I run, *sum* I am ; but signifieth sometime Actively, as *Curro* I run ; and sometime Passively, as *agrotis* I am sick.

† Quædam
Deponentia
rarius Passive
significant ;
ut, *oscular*, I
kiss ; *oscular*, I
am kissed.

A Verb Deponent endeth in *or* like a Passive, but signifieth Actively ; as *loquor* I speak, *glorior* I boast ; and cannot put away *r* and be made an Active, as, *loquor*, *glorior*.

Moods.

There be four Moods ; the Indicative, the Imperative, the Subjunctive, and the Infinitive.

The Indicative plainly affirmeth or denieth a thing without any sign ; as *amo* I do love ; *non amo* I do not love : or else asketh a question ; as, *amas tu* ? dost thou love ?

The Imperative commandeth ; as, *ama* love thou ; and it hath often in the English this sign *let* before it : as *amato ille*, let him love.

The Subjunctive Mood hath a Conjunction before it : as, *cum amem*, when I love. This Mood if it have an Adverb of wishing before it, is called the Optative : as, *utinam amem*, I pray God I love : if it have any of these signes, *may*, *can*, *might*, *would*, *could*, *should*, or *ought*, it is called the Potentiall, as, *amem* I may or can love.

The

The Infinitive hath neither Number nor Person; and is known commonly by this sign, *to*; as, *amare* to love.

Gerunds.

There do also belong to the Infinitive mood of Verbs three Gerunds, ending in *di*, *do*, and *dum*; which have usually the Active, and sometimes the Passive signification; as, *amandi* of loving, or of being loved; *amando* in loving or in being loved; *amandum* to love, or to be loved.

Supines.

There bee also in Verbs two Supines; the first ending in *um* signifieth like its Infinitive mood Active; as, *amatum* to love: the other in *u* signifieth for the most part like the Infinitive mood Passive; as, *amatu* to be loved.

Tenses.

There bee five Tenses; the Present, the Preter-imperfect, the Preter-perfect, the Preter-pluperfect, and the Future Tense.

The Present Tense signifieth the time that now is; and is known by these signes, *do*, *doest*, *doth*, *am*, *art*, *is*, *are*.

The Preter-imperfect Tense signifieth the time not yet perfectly past; and is known by these signes, *did*, *did'st*, *was*, *was'st*, *were*.

The Preter-perfect Tense signifieth the time perfectly past; and is known by these signes; *have*, *hast*, *hath*.

The Preter-pluperfect Tense signifieth the time more then perfectly past; and is known by these signes, *had*, or *had'st*.

The Future Tense signifieth the time yet to come; and is known by these signes, *shall*, *will*, *shalt*, *wilt*.

The signes of the Present tense are often omitted. The signes of the Preter-imperfect tense are often set after the Verb; as *amabam* I loved, i. e. I did love.

Conju-

Conjugations.

Verbs have four Conjugations.

Verbs in o bee declined after these examples.

1. Amo, amas, amavi, amare : amandi, amando, amandum : amatum, amatu : amans, amaturus.
2. Doceo, doces, docui, docere : docendi, docendo, docendum : doctum, doctu : docens, docturus.
3. Lego, legis, legi, legere : legendi, legendo, legendum : lectum, lectu : legens, lecturus.
4. Audio, audis, audiui, audire : * audiendi, audiendo, audiendum : auditum, auditu : audiens, auditorus.

* Eo & que
formant eun-
di, exendo, e-
sandi: quon-
di, quonendo,
quondum.

Indicative Mood.

Present tense singular.

Singulariter	I do, thou dost, hee doth,		Wee do, yee do, they do,			
	{	Amo, amas, amat.	{	Amamus, amatis, amant.	{	love
		Doceo, doces, docet.		Docemus, docetis, docent.		teach
		Lego, legis, legit.		Legimus, legitis, legunt.		read
		Audio audis, audit.		Audimus, auditis † audiunt.		hear
						† Eunt & quonunt.

I did thou did'st, hee did, &c.

Preter-im- perf. tense singular.	{	Amabam,	{	bas, bat. Pl. bamus, batis, bant.	{	love
		Docebam,				teach
		Legebam,				read
		Audiebam,				hear

I am & qui-
bam.

I have thou hast hee hath. We have, &c.

Preter-per- fect tense sing.	{	Amavi,	{	isti, it. Pl. imus, istis, erunt vel ere	{	loved
		Docui,				taught
		Legi,				read
		Audiui,				heard

I had thou had'st hee had, &c.

Preter-plu- perfect tense singular.	{	Amaveram,	{	ras, rat. Pl. ramus, ratis, rant.	{	loved
		Docueram,				taught
		Legeram,				read
		Audiveram,				heard

I shall or will thou shalt or wilt hee shall or will, &c.

Future tense sing.	{	Amabo,	{	bis, bit. Pl. bimus, bitis, bunt.	{	love
		Docebo,				teach
		Legam,		et, et. Pl. emus, etis, ent.		read
		* Audiam,				hear

* Ieo & quibo.

Impe-

Imperative Mood hath no first Person.

Love love her, or thou, let him love. Love we; or love yee, love they. let us love. let them love.

Present
tense sing.

Imperativus
praeteritum à
subjunctivo
mutatur.
† Dico, duco,
facio, formans
secundam per-
sonam, dic,
duce, fac.

Ama, amet
amato : amato.
Doce, doceat
doceto : doceto.
Lege, † legat,
legito : legito.
Audi, audiat,
audito : audito.

Plu. amemus; } amate, ament.
} amatote : amanto
Pl. doceamus. } docete, doceant.
} docetote : docento
Pl. legamus. } legite, legant,
} legitote : legunto,
Pl. audiamus. } audite, audiant,
} auditote : audiant.

Subjunctive Mood.

When I do love, &c.

Present
tense sing.
Cum

Amem, ames, amet. Pl. amemus, ametis, ament
Doceam,
Legam, } as, at. Pl. amus, atis, ant.
Audiam,

Preterim-
perfect tense
sing. Cum

Amarem, } When I did, &c.
Docerem,
Legerem, } res, ret. Plu. remus, retis, rent.
Audirem,

Preterper-
fect tense
sing. Cum

Amaverim, } When I have, &c.
Docuerim,
Legerim, } ris, rit. Pl. rimus, ritis, rint.
Audiverim,

Preterplu-
perfect tense
sing. Cum

Amavissem, } When I had, &c.
Docuissim,
Legissem, } ses, set. Pl. semus, setis, sent.
Audivissem,

Future tense
sing. cum

Amavero, } When I shall or will &c.
Docuero, } ris, rit. Pl. rimus, ritis, rint.
Legero,
Audivero,

Infinitive Mood.

Present and
preterimper-
fect tense. } Amare, to love.
} Docere, to teach.
} Legere, to read.
} Audire, to hear.

Preter-per-
fect and
preter-plu-
perfect tense

{ Amavisse,
Docuisse,
Legisse,
Audivisse, } to have { loved.
or had { taught.
read.
heard.

Future tense

{ Amaturum,
Docturum,
Lecturum,
Auditurum, } esse, to { love
teach
read
hear } hereafter:

Gerunds

{ Amandi, of loving : do, in loving : dum, to love.
Docendi, of teaching : do, in teaching : dum, to teach.
Legendi, of reading : do, in reading : dum, to read.
Audiendi, of hearing : do, in hearing : dum, to hear.

Supines

{ Amatum,
Doctum,
Lectum,
Auditum, } to { love.
teach.
read.
hear. } Amatu,
Doctu,
Lectu,
Auditu, } to be { loved.
taught.
read.
heard.

A Participle
of the pre-
sent tense.

{ Amans, loving.
Docens, teaching.
Legens, reading.
Audiens, hearing.

A Participle
of the first
future tense.

{ Amaturus,
Docturus,
Lecturus,
Auditurus, } to { love, or about to love.
teach, or about to teach.
read, or about to read.
hear, or about to hear.

Before we decline any Verbs in or for supplying
of many tenses lacking in all such Verbs, we must
learn to decline this Verb Sum, in this wise
following :

Sum, es, fui, esse, futurus : to be.

Indicative Mood.

Present
tense singul.

{ Sum, I am : es, est. Pluraliter. Sumus, estis,
sunt.

Preter-im-
perfect tense
singular.

{ Eram, I was : eras, erat. Plur. eramus, eratis,
erant.

Preter-per-
fect tense
singular.

{ Fui, I have been : fuisti, fuit. Plur. fuimus, fuistis,
fuerunt, vel fuere.

Fueram

Preter-plu-
perfect tense { *Fueram, Fhad been, fueras, fuerat Plur. fueramus,*
singular. { *fueratis, fuerant.*
Future tense { *Ero, I shall or will be: eris, eris Plur. erimus, eri-*
singular. { *ris, erunt.*

Imperative Mood.

Present { *Sis,* } *doe thou* { *Sit,* } *Pl. Simus,* { *Sitis,* } *Sint,*
tense singul. { *Es,* } { *Esto,* } { *Este,* } { *Sun-*
 { *Esto,* } { *Estote,* } { *to.*

Subjunctive Mood.

Pres. tense { *Sim, when I am: sis, sis. Plur. cum simus, sis,*
singul. cum { *sim.*
Preter-im- { *Essem, when I was; esses, esset. Plur. cum essemus,*
perfect tense { *essetis, essent.*
singul. cum { *Fuerim, when I have been, fueris, fuerit. Plur. cum*
Preter-per- { *fuerimus, fueritis, fuerint.*
fect tense { *singul. cum* { *Fuissem, when I had been: fuisses, fuisset. Plur. cum*
Preter-plu- { *fuissemus, fuissetis, fuissent.*
perfect tense { *singul. cum* { *Fuero, when I shall or will be: fueris, fueris. Plur.*
Future tense { *cum fuerimus, fueritis, fuerint.*
singul. cum

Infinitive Mood.

Present and { *Esse, to be* } *Preter-perfect* { *Fuisse,* } *to have or*
preterimper- { *and preter-plu-* { *perfect tense,* } *bad been,*
fect tense, { *perfect tense,* }
Future tense. { *Fore vel futurum esse, to be hereafter.*

Verbs Passives be declined after these examples.

A Mor, amaris vel amare *, amatus † lum vel fui, amari, amatus, amandus.
Doceor, doceris vel docere: doctus sum vel fui, doceri, doctus, docendus.
Legor, legeris vel legere: lectus sum vel fui, legi, lectus, legendus.
Audior, audiris vel audire: auditus sum vel fui, audiri, auditus audiendus.

* Participia in Preterito assumptum, indicantur ut Adjectiva cum Terminacionum; ut, amatus, amata, amatum sum vel fui.

Deponents are declined after † Verbs in duplex habent Preteritum; quorum prius significat Tempus proxime preteritum; posterius vero tempus alterius preteritum indicat.

these examples, saving that they have Gerunds, the first Supine, the Participle of the Present tense and Future in *rus*, like as *Actives*, and also the later Supine, and Future in *us*; if they will govern an Accusative or Ablative case.

Indicative Mood.

	<i>I am</i>	<i>thou art</i>	<i>hee is.</i>	<i>Wee are &c.</i>	
<i>Pres. tense singular</i>	{ Amor, amâris vel amâre, amatur.			{ Pl. mur, mi- ni, ntur.	{ loved. taught. read. heard.
	{ Doceor, docêris vel docêre, docetur.				
	{ Legor, legeris vel legere, legitur.				
	{ Audior, audîris vel audire, auditur.				
	<i>I was,</i>	<i>thou wast,</i>	<i>hee was.</i>	<i>Wee were, &c.</i>	
<i>Preter-im- perfect tense singular.</i>	{ Amabar,			{ Pl. bamur, bamini, bantur.	
	{ Docebar,				
	{ Legebar,				
	{ Audiebar,				
	<i>I have been,</i>	<i>thou hast been,</i>	<i>&c.</i>		
<i>Preter-per- fect tense singular.</i>	{ Amatus			{ tus es vel fuisti, tus est vel fuit. Plural. ti sumus vel fuimus, ti estis vel fuistis, ti sunt fuê- runt vel fuêre.	
	{ Doctus				
	{ Lectus				
	{ Auditus				
	<i>I had been,</i>	<i>thou hadst been,</i>	<i>&c.</i>		
<i>Preter-plu- perfect tense singular.</i>	{ Amatus			{ tus eras vel fueras, tus erat vel fuerat. Pl. ti eramus vel fuera- mus, ti eratis vel fueratis, ti e- rant vel fuerant.	
	{ Doctus				
	{ Lectus				
	{ Auditus				
	<i>I shall or will be,</i>	<i>thou shalt or wilt be,</i>	<i>&c.</i>		
<i>Future tense singular.</i>	{ Amabor,			{ Pl. bimur, imini, untur.	
	{ Docebor,				
	{ Legar,				
	{ Audiar,				

Imperative

Imperative Mood.

Bee thou, let him bee, let us bee, bee ye, let them bee

<i>Present tense singul.</i>	Amare, ametur, } Pl. ame-	Amamini, amentur, } loved.
	amator: amator. } mur.	amamini: amantor. }
	Docere, doceatur, } Pl. do-	Docemini, doceantur, } taught.
	docetor: docetor, } ceatur,	docemini: docetor. }
	Legere, legatur, } Pl. lega-	Legimini, legantur, } read.
	legitor: legitor, } mur,	legimini: leguntor }
	Audire, audiat, } Pl. audi-	Audimini, audiantur, } heard.
	auditor: auditor. } amur,	audimini: audiuntor. }

Subjunctive Mood.

When I am &c.

<i>Present tense singul. cum</i>	Amer, eris vel ere, etur. Pl. emur, emini, entur.
	Docear,
	Legar, } ais vel are, atur. Pl. amur, amini, antur.
	Audiar,

When I was &c.

<i>Preter- perfect tense singul. cum</i>	Amarer,
	Docerer,
	Legerer,
	Audirer,

When I have been &c.

<i>Preter- perfect tense singul. cum</i>	Amatus,
	Doctus,
	Lectus,
	Auditus,

When I had been &c.

<i>Preter- perfect tense singul. cum</i>	Amatus,
	Doctus,
	Lectus,
	Auditus,

When I shall or will be &c.

<i>Future tense singul. cum</i>	Amatus,
	Doctus,
	Lectus,
	Auditus,

Infinitive

Infinitive Mood.

Present and preter-
imperfect tense } Amari, } loved.
 } Doceri, } taught.
 } Legi, } read.
 } Audiri, } heard.

To have or had been loved. &c.

Preter-perfect tense and } Doctum, } esse vel fuisse.
preter-perfect tense } Lectum,
 } Audutum,

Future } Amatum iri, vel amandum esse, } loved
tense, } Doctum iri, vel docendum esse, } to be } taught } here-
 } Lectum iri, vel legendum esse, } read } after.
 } Audutum iri, vel audiendum esse, } heard

A participle of the } Amatus, loved.
preter-perfect tense } Doctus, taught.
 } Lectus, read.
 } Auditus, heard.

A participle of the } Amandus, } loved.
future in dus } Docendus, } taught.
 } Legendus, } read.
 } Audiendus, } heard.

Of certain Verbs going out of Rule, which are de-
clined and formed in manner following.

Possum, potes, potui, posse, potens; to may, or can.

Volo, vis, volui, velle; volendi, volendo, volen-
dum; supinis caret, volens; to wish, or to be willing.

Nolo, non vis, nolui, nolle; nolendi, nolendo, nolen-
dum; supinis caret, nolens; to be unwilling.

Malo, malui, malui, malle; malendi, malendo, ma-
lendum; supinis caret, malens; to have rather, or to be
more willing.

Edo, edis vel es, edi, edere vel esse, edendi, edendo,
edendum; esum, esu, vel estum, estu, edens, esturus vel
esturus; to eat.

Fio, fis, factus sum vel fui, fieri; factus, faciendus; to
be made, or to be done.

Fero,

Fero, fers, tuli, ferre ; ferendi, ferendo, ferendum ;
latum, latu ; ferens, laturus ; *to bear or suffer.*

Feror, ferris vel ferre, latus sum vel fui, ferri ; laeus,
ferendus ; *to be born or suffered.*

Indicative Mood.

<i>Present tense singular</i>	P	Possum, potes, potest, Volo, vis, vult.	<i>Pluraliter</i>	P	Possumus, potestis, possunt. Volumus, vultis, volunt.
	Nolo,	nonvis, nonvult.		Nolumus,	nonvultis, nolunt.
	Malo,	mavis, mavult,		Malumus, mavultis, malunt.	
	Edo,	edis vel es, edit vel est,		Edimus, editis vel estis, e- dunt.	
	Fio,	fis, fit.		Fimus, fitis, fiunt.	
	Feror,	ferris vel ferre, fertur,		Ferimus, ferris, ferunt. Ferimur, ferimini, feruntur.	

*Preter-im-
perfect tense
singular*

Poteram, Volebam, Nolebam, Malebam, Edebam, Fiebam, Ferebam, Ferebar,	baris vel bare, batur,	Pluraliter, aris, aris, ant.
--	------------------------	------------------------------

*Preter-per-
fect tense
singular*

Potui, Volui, Nolui,	Malui, Edi, Tuli,	isti, ite. Plur. imus, istis, erunt vel ere.
Factus Latus,	sum vel fui, tus es vel fuisti, tus est vel fuit. Plur. ti sumus vel fuimus, ti estis vel fui- stis, ti sunt, fuerunt vel fuere.	

*Preter-plu-
perfect tense
singular*

Potueram, Volueram, Nolueram,	Malueram, Ederam, Tuleram,	ras, rat. Plur. eramus, ti- tis, rati.
Factus Latus,	eram vel fueram, tus eras vel fueras, tus e- rat vel fuerat. Plur. ti eramus vel fueramus. ti eratis vel fueratis, ti erant vel fuerant.	

Future tense singular

Potero, eris, erit. *Plu.* Poterimus, eritis, erunt.
 Volam, } Edam, }
 Nolam, } Fiam, } es, et. *Plu.* emus, etis, ent.
 Malam, } Feram, }
 Ferar, ferêtis, vel ferêre, feretur. *Plu.* feremur, feremini, ferentur.

Possim, Volo, Malo, *have no imperative Mood.*

Imperative Mood.

Present tense singular.

Noli, nolito. *Plu.* Nolite, nolitote.
 Es, esto, } edat, }
 ede, } esto, } *Pl.* Edamus. } edite, este, } edant,
 edito : } edito, } } editote, } eduntur
 Fito tu } Fiat } *Pl.* Fiamus. } Fite } Fiant,
 Fito, } Fito, } } Fitote, } fiuntur.
 Fer, } Ferat } *Pl.* Feramus, } Ferte, } Ferant,
 fertor : } fertor, } } fertote : } feruntur.
 Ferre, } Feratur, } *Pl.* Feramur, } Ferimini, } Ferantur,
 fertor : } fertor. } ramur, } feriminor : } feruntur.

Subjunctive Mood.

Present tense singular.

Possim, } Nolim, } is, it. *Plural.* imus, itis
 Velim, } Malim, } int.
 Edam, }
 Fiam, } as, at. *Plu.* amus, atis, ant.
 Feram, }
 Ferar, aris vel arc, atur. *Pl.* amur, amini, antur.

Preter-imperfect tense singular.

Possim, } Ederem vel
 Vellem, } essim, } es, et. *Plu.* emus, etis, ent.
 Nollem, } Fierem, }
 Mallem, } Ferrem, }
 Ferer, eris vel ere, retur. *Pl.* remur, remini, rentur.

Preter-perfect tense singular.

Potuerim, } Maluerim, } ris, rit. *Plu.* rimus, ritis,
 Voluerim, } Ederim, } rint.
 Noluerim, } Tulierim, }
 Factus, } sim vel fuerim, tus sis vel fueris, tus sit vel
 fuerit. *Pl.* ti simus vel fuerimus, ti si-
 Latus, } tis vel fueritis, ti sint vel fuerint.

Pre-

Preter-pluperfect tense sing. cum

Potuissem,	Maluissem,	ses, set. <i>Plur. semus, setis, sent.</i>
Voluissem,	Edissem,	
Noluissem,	Tulissem.	

Factus } esset vel fuisset, tus esset vel fuisset, tus esset vel fuisset. *Pl. ti essemus vel fuissemus, ti essetis vel fuissetis, ti essent vel fuissent.*

Latus }

Future tense singul. cum

Poturo,	Maluro,	ris, rit. <i>Pl. rimus, ritis, rint.</i>
Voluro,	Edero,	
Noluro,	Tulero,	

Factus } ero vel fuero, tus eris vel fueris, tus erit vel fuerit. *Pl. ti erimus vel fuerimus, ti eritis vel fueritis, ti erunt vel fuerint.*

Latus }

Infinitive Mood.

<i>Present tense & preter-imperfect tense</i>	Posse,	<i>Preter-perfect and preter-pluperfect tense.</i>	Potuisse.
	Velle,		Voluisse.
	Nolle,		Noluisse.
	Malle,		Maluisse.
	Edere vel esse,		Edisse.
	Ferre,		Tulisse.
	Fieri,		Factum esse vel fuisse.
	Ferri,		Latum esse vel fuisse.

Future tense

Esurum esse.	Factum iri vel faciendum esse.
Laturum esse.	Latum iri, vel ferendum esse.

Of the Present tense is formed the Preter-imperfect-tense : also the Preter-perfect, and the Future of the Indicative ; and the Present of all other moods.

Of the Preter-perfect tense of the Indicative are formed the Preter-perfect and the Preter-pluperfect of every Mood, and the Future of the Subjunctive.

Impersonals.

Impersonals be declined throughout all Moods and Tenses in the third person singular only ; as, *deces, decebat, decuit, decueras, decebit, deceat, deceres, decueris, decuisset, decuerit &c. Dicitur, dicebatur, dictum est vel fuit, dictum erat vel fuerat, dicitur, &c.*

Defectives

Defectives.

Verbs Defectives are such as want either Moods or Tenses, Numbers or Persons. And they are these that follow;

Cepi, odi, memini; cedo, aio, faxo; queso,

Insi; aue, salve; sic inquam, inquāque, forēque.

Cepi, odi, me-
mina

Cepi, odi, and memini have the Preter-perfect and all other Tenses derived from the Preter-perfect tense; as, *Cepi, ceperam, cepissem, cepissem, cepero, cepisse. Memini* hath also the Imperative singular, *Memento.* Plural. *Memento.*

Cedo.
Aio.

Imper. pr. *Cedo.* pl. *Cedite.*

Ind. pr. *Aio, ais, ait.* pl. *aiunt.* preter-imperf. *aiebam,* &c. Sub. pr. *aias, aiat.* pl. *aiamus, aiant.*

Faxo.
Queso.

Sub. fut. *Faxo vel faxim, faxis, faxit.* pl. *faxint.*

Insi.
Aue.

Ind. pr. *Queso.* pl. *quæsumus.*

Ind. pr. *Insi.* pl. *insunt.*

Salve.
Ausim.

Imper. pr. *Aue, auito.* pl. *avete, avertote.* Inf. *avere.*

Ind. fut. *Salvebis.* Imper. *salve, salvetis.* Pl. *salvete salvetote.* Infinit. *salvere.*

Inquies.

Sub. pr. *Ausim, ausis, ausit.* pl. *ausint.*

Ind. pr. *Inquies vel inquam, inquis, inquit.* pl. *inquimus, inquirunt.* Preter-perf. *inquisti, inquit.* Fut. *inquies, inquiet.* Imper. *inque, inquito.* Sub. pr. *inquias.* Part. *inquitens.*

Forem.

Sub. preter-imperf. *forem, es, et.* pl. *forent.* Inf. *fore.*

The Participle.

A Participle is derived of a Verb.

There be four kinds of Participles; one of the Present tense, another of the Preter tense; one of the Future in *rus*, another of the Future in *ans*.

A Participle of the Present tense hath his English ending in *ing*; as *loving*; and his Latine in *ans* or *ens*; as *amans, docens*. And it is formed of the Preter-imperfect tense of the Indicative Mood by changing the last syllable thereof into *us*; as *amabam, amans*; *audiebam, audiens*; *auxiliaber, auxilians*; *poteram, potens*.

A Participle of the Future in *rus* signifieth like the Infinitive

† Item cum
compositis
verbis bam in
ans; ut, *ibam*
inans.

* *Hae Participia, argutus, rarus, crassus,*

pictus, *intus*, *inustus*, *lustrus*, *murtus*, *nasciturus*, *nascentur*, *oriturus*, *ornatus*, *parturus*, *secutus*, *sociatus*, deducuntur à lupinis inustis.

A Participle of the Preter tense hath his English ending in *d, t, or n*, as, *loved, taught, slain*; and his Latine in *iss, sus, xus*; as, *amatus, visus, notus*; and one in *uus*, as *moruus*. And it is formed of the latter Supine by putting to *s* as *amatus, visus*. Except *moruus*.

A Participle of the Future in *dur* significth like the Infinitive mood Passive; as, *amandus*, to be loved. And it is formed of the Genitive case of the Participle of the Present tense by changing *is* into *dur*; as, *amantis*, *amandus*.

Participles of the Present tense be declined like Nouns. Adjectives of three Articles and one Termination; as, *hic, haec, & hoc amans*, Gen. *hujus amantis*, &c. *hic, haec & hoc audiens*, Gen. *hujus * audientis*, &c.

Participles of other verbs be declined like Nouns
Adjectives of three Terminations; as, *amaturus, a, um*:
amatus, a, um; *amantissimus, a, um*.

* Participi-
um *iens* cum
compositis fa-
cit Geni *entis*.
Dat. *enti*
&c.

The Adverb.

AN Adverb is joyned to a Verb, Noun, or Participle to exprels some Circumstance or quality thereof.

Quantity; as *parum*, *fatis*, *abunde*, &c.

Quality ; as, bene, male, &c.

Time; as, nunc, tunc, tum, interea, pridie, po-
stuldie, ubi, cum, postquam, donec, dum, quoad,
simulac, simulatque, &c.

Some
beef

Place; as, ubi, ubinam, usquam, nusquam, &c.
longè, quò, ubivis, huc, &c.

Shewing : as, en, eccc.

Forbidding ; as we.

Likeneſs ; as, *afſi*, *ceu*, *perinde*, *quaſi*, *un-*
quam, &c.

And many others.

The

The Conjunction.

A Conjunction joyneth words and sentences together.

Copulatives ; as, *et, que, quoque, ac, atq;* *nec, ueque, cum, tum ; tam, quàm.* &c.
 Disjunctives ; as *aut, ve, vel, seu, five,* &c.
 Causals ; as, *quòd, quia, quippe, cum, utpote, siquidem, quando, quandoquidem, quoniam,* &c.
 Some be
 Conditionals ; as, *si, dummodò,* &c.
 Exceptives ; as, *ni, nisi, præterquàm,* &c.
 Interrogatives : as, *nè, an, utrum, num.* &c.
 Adverlatives : as, *etsi, tametsi, etiamsi, quamquam, quamvis, licet,* &c.
 and many other.

The Preposition.

A Preposition is set before other parts of Speech. Prepositions are these that follow :

Ad, penes, adversum, adversus, cis, circiter, extra, Citra, apud, ante, secus, supra, ultra, versus, intra, Per, trans, post, præter, propter, prope, pone, secundum, Circum, circa, erga, contra, juxta, inter, ob, infra: Abs, ab, & à, tenus, ex, è, deq; palàm, sine, coram, Et super, & pro, præ, clam, sub, cum, subter, in, absque.

There are five other Prepositions used onely in composition, *am, con, dis, re, se.*

Prepositions in Composition do sometime lose their last Consonants : as, *trajicio, coëmo, diduco.* Oft times they change them into the first letter of the word, with which they are Compounded : as, *occurro, assumo, intelligo* : sometimes into another letter, as, *sustineo, dirimo*, sometimes also another letter is put between the Preposition, and the word compounded, as, *redeco, ambigo,* &c.

The Interjection.

AN Interjection is used to express some passion of the minde; as, *ò, heu, proh, hei, va,* &c.

The

The Concords.

Here bee three Concords : the first between the Nominative case and the Verb : the second between the Substantive and the Adjective : the third between the Antecedent and the Relative.

When you have a Verb, Adjective, or Relative, you must look out the Nominative case, Substantive, or Antecedent : which may bee found by asking the Question *who ?* or *what ?*

The first Concord.

A Verb Personal agreeth with the Nominative case in Number and Person : as, *Præceptor legit*, the Master readeth.

The second Concord.

The * Adjective agreeth with his Substantive in Case, Gender, and Number : as, *amicus certus*, a sure friend. *Manus armata*, an hand armed. *Meum brachium*, my arme.

* Sub Adje-
ctivo com-
prehenditur
Participium,
& Pronomen
Derivativum.

When the word *thing* is the Substantive to an Adjective, you may leave out *thing*, and put the Adjective in the Neuter Gender : as, *difficile*, a hard thing. *Pauca* few things. And beeing so put, it may bee the Substantive to another Adjective : as, *pauca similia*, a few things like, &c.

The third Concord.

The Antecedent most commonly is a Substantive that goeth before the Relative ; to which the Relative hath reference.

The Relative agreeth with his Antecedent in Gender, Number, and Person : as, *vir sapiens, qui loquitur pauca*, the man is wise, which speaketh few things.

When

When the English word *that* may be turned into *which*, it must be made in Latine by the Relative *qui*, when in the same sentence it goeth before *which*, it must be made by *ille* or *iste*; otherwise it is usually a Conjunction, which must be made by *quod* or *ut*.

The Case of the Relative.

When there cometh no Nominative Case between the Relative and the Verb next following, the Relative shall be the Nominative Case to that Verb; as, *Ille est miser, qui amat numerum*, hee is wretched which loveth money.

But when there cometh a Nominative Case between the Relative and the Verb, the Relative shall be of such Case, as the Verb, or some other word in the same sentence, whereof it is governed, will have after them; as, *utor libris, quos habeo*, I use the books which I have. *Dilige virtutem, quæ nihil est melius*, love virtue, then which nothing is better, &c.

As the Relative may be the Nominative case to a Verb, so it may be the Substantive to an Adjective; as, *amo pueros qui sunt boni*, I love boyes which are good.

Nouns Interrogatives and Indefinites, as, *quis, uter, qualis, quantus, quotus*, &c. do follow the rule of the Relative; as, *quis loquitur*, who speaketh? *talis vir, quem nunquam audisti prius*: such a man, as thou never hast heard before.

To the Concepts belong these Rules following.

The Infinitive Mood, or a part of a sentence, is sometimes the Nominative case to a Verb, the Substantive to an Adjective, and the Antecedent to a Relative: and then the Verb must be of the third person, The Adjective or Relative of the Neuter gender; as, *Difficulus surgere saluberrimum est*, to rise early is a most wholesome thing: *in tempore veni, quod omnium rerum est primum*, I came in season, which of all things is the chiefest.

Two or more Nominative cases, Substantives or Antecedents singular, usually have a Verb, Adjective, or Relative

Relative Pronell : which Verb, Adjective, or Relative agreeth with the Nominative case Substantive, or Antecedent of the most worthy person or gender ; as, *Tu & mater, qui adfultis, estis casti*, thou and thy mother, who were present, are guilty.

Here note, that the first person is more worthy then the second, and the second then the third. The Masculine gender also is more worthy then the Feminine, and the Feminine then the Neuter.

But in things without life, the Neuter gender is most worthy ; and in such case, of what Gender soever the Substantives bee, the Adjective or Relative is usually put in the Neuter ; as, *Arcus & calami, quæ fragisti, fuerunt mea*, the bowes and arrows, which thou hast broken, were mine.

The Government of Substantives.

When two Substantives come together, the later shall bee the Genitive case, if it hath this sign of before it, either expressed ; as, *facundia Ciceronis*, the eloquence of Cicero ; or understood ; as, *liber fratris*, my brothers book (i. e.) the book of my brother. *Pecunia eorum*, their money (i. e.) the money of them. *Quis vestri*, whose garment (i. e.) the garment of whom.

But if the later of two Substantives being joined with an Adjective, do signifie a quality tending to the praise or dispraise of a thing, it may bee put in the Ablative case ; as, *Puer felici ingenio*, a boy of an happy wit.

When two Substantives come together, and belong both to one thing, they shall bee put both in one case ; as, *Pater meus vir amat me quorum*, my father being a man loveth mee being a child.

An Adjective in the Neuter Gender put alone without a Substantive, may have a Genitive case after it, as if it were a Substantive ; as, *id operis*, that work.

Opus and *usus* when they bee Latine for Need, require an Ablative case ; as, *opus est tuo iudicio*, there is need of thy iudgement. *usus est pecunia*, there is need of money.

The

The Government of Adjectives.

The Genitive Case.

Adjectives that signifie desire, neglect, knowledge, guiltiness, ignorance, remembrance, forgetting, and such like, require a Genitive case; as, *Cupidus auri*, desirous of gold. *Ignarus omnium*, ignorant of all things, &c.

Nouns Partitives, Interrogatives, Nouns of number, and Nouns of the Comparative and the Superlative degree, having *of* or *among* after them, do govern usually a Genitive case; as, *Aliquis nostrum*, one of us. *Quis vestrum*, which of you? *Primus omnium*, the first of all. *Eloquentissimus Oratorum*, the most eloquent of Orators.

The Dative Case.

Adjectives that signifie profit, disprofit, likeness, unlikeness, goodness, malice, mercy, cruelty, friendship, enmity, love, hatred, submission, fitness, pleasure, displeasure, or relation, require a Dative case; as *Labor est utilis corpori*, labour is profitable to the body. *Æqualis Hectori*, equal to Hector. *Idoneus bello*, fit for war, &c.

Adjectives in *bilis* signifying Passively, do also govern a Dative case; as, *Flebilis omnibus*, to bee lamented of all men.

The Accusative Case.

These Adjectives, *altus*, *longus*, *latus*, *crassus*, do govern usually an Accusative case, of the word signifying the measure of heighth, depth, length, breadth, or thickness; as, *Altus centum pedes*, an hundred foot high. *Latus tres digitos*, three fingers broad. Sometime an Ablative; as, *Crassus tribus pollicibus*, three inches thick: seldome a Genitive; as, *Pedum decem longus*, ten foot long.

The Ablative Case.

Adjectives that signifie fulness, emptiness, plenty or wanting, do indifferently require either an Ablative case;

case; as *Phoenissa*, false hope: *Patuitis*, void of anger: or a Genitive; as *Phoenissae*, rich in wealth. *Imperantia*, void of understanding.

Nouns of the Comparative degree having then after them do cause the word following to be put in the Ablative case; as, *Frigidior glacie*, more cold than ice.

Dignus, *indignus*, *praeclivus*, *frenis*, *contentus*, *curis*, will have an Ablative case; as, *Dignus honore*, worthy of honor. *Præclivus Virtute*, endued with virtue, &c.

The Construction of the Pronoun.

When *his* is put for *his own*, it must be made by *suus*; when *him* is put for *himself*, it must be made by *sui*; otherwise they must both be made by *eius* or *illius*: as, *Miles amisit vitam suam, sed redemit vitam illius, qui stetit juxta*, the souldier lost his, (i. e.) his own life; but redeemed his life that stood by.

The Government of Verbs.

The Nominative Case.

Verbs Substantives, as *Sum*, *feram*, *fi*, *existo*; and certain Verbs Passives, as, *dico*, *orco*, *salutari*, *appello*, *habeo*, *existimo*, *video*, and such like, will have after them a Nominative case; as, *Patientia laesa fit furor*, patience abused is made fury. *Urbs vocatur Roma*, the City is called Rome.

But these Verbs being of the Infinitive mood, if they have an Accusative before them, have also an Accusative after them; as *Scis te esse poetam*, I know that thou art a Poet.

The Genitive Case.

Verbs that signifie to esteem or regard require a Genitive case of the word signifying the value; as, *Parva gemma penditur magni pretii*, a little jewel is esteemed of great worth.

Verbs of accusing, condemning, acquitting, warning, or admonishing, do govern a Genitive case of that word which

which signifieth the thing, that one is accused, condemned, acquitted, or warned of; as, *Accusatur furti*, hee is accused of theft. *Admonebatur errati*, hee was admonished of his fault, &c.

This Genitive is sometimes turned into an Ablative, either without a Preposition; as, *Condemnabor eodem crimine*, I shall bee condemned of the same fault: or with the Preposition *de*; as *damnatus est de repetundis*, hee was condemned of bribery. &c.

Satago, misereor, miseresco, require a Genitive case; as, *Miserere mei*, have mercy on mee. &c.

Reminiscor, obliviscor, recordor, memini, do indifferently govern either a Genitive; as, *Reminiscor historie*, I remember the history, &c. or an Accusative; as *Obliviscor lectionem*, I forget my lesson, &c. But *memini* signifying I make mention of, governs either a Genitive; as, *Memini tui*, I speak of thee: or an Ablative with the Preposition *de*; as, *Memini de illo*, I made mention of him.

The Dative Case.

All Verbs govern a Dative case of the thing or person to, for, or from whom any thing is either gotten or taken away; as, *Non vaceo omnibus*, I am not at leisure to all men. *Habeo huic, non tibi*, I have it for this man, not for thee. *Subtraxit mihi*, hee took it away from mee.

(Juvo, adjuvo, laedo, offendo, Accusativum regunt; ut, festum quies juvat.

Verbs that signifie to profit, disprofit, help, favor, spare, please, displease, obey, resist, trust, to bee angry with; or to happen, require a Dative case; as, *Noceat bonis, non parcit malis*, hee hurteth the good, who spareth the bad. *Omnia parent divitiis*, all things obey riches, &c.

Sum, with its Compounds, except *Possum* require a Dative case; as, *sum Præceptor tibi*, I am to thee a Master. *Nec obest tibi, nec prodest mihi*, it neither hurteth thee, nor profiteth mee.

All Verbs Compounded with these Adverbs, *suus, bene* and *male*: many also compounded with these Prepositions, *præ, ad, con, sub, ante, post, ob, in*, and *inter*, will have a Dative case; as, *Benefecit mihi*, he did good

good to many. *Malefecit illi*, hee did hurt to none. *Interdixit nobis*, hee forbade us. &c.

Verbs of Comparing, giving, restoring, lending, owing, promising, paying, commanding, shewing, committing, or threatening, do govern a Dative case of the word answering to the Question *to whom?* or *to what?* as, *Dedi Magistro*, I gave it to the Master. *Reddidi illi, cui debebam*, I restored to him, to whom I owed, &c.

Many Verbs may have a double Dative case; one of the person, another of the thing: as, *Sum tibi praesidio*, I am to thee a safeguard. *Hoc datur mihi pignori*, this thing is given to mee for a pledge, &c.

The Accusative case.

All Verbs Actives, and most Deponents signifying Actively, will have an Accusative of the word answering to the question *whom* or *what?* as, *Do librum tibi*, I give a book to thee. *Minatur mortem nobis*, hee threatens death to us, &c.

Verbs Neuters also, and Deponents signifying neutrally, may have an Accusative case of a Noun, which is of their own or of a like signification; as, *Vivo vitam*, I live a life. *Proficiscor iter*, I go a journey, &c.

These Verbs *celo*, *doceo*, *moneo*, and all Verbs of asking, do govern two Accusative cases; one of the person, another of the thing; as *Rogo te pecuniam*, I ask thee money. *Doces te literas*, I teach thee letters.

The Accusative of the person after Verbs of asking is often turned into the Ablative with the Preposition *a*, or *ab*; as, *oremus veniam ab ipso*, let us beg pardon of him.

The Ablative Case.

All Verbs require an Ablative case of the word signifying the *instrument* or *manner* with this sign *with* or *by*: or the *cause* with this sign *for* before it; as, *Ferit eum gladio*, hee striketh him with a sword. *Taceo metu*, I hold my peace for fear. *Superat illum multis gradibus*, hee excelleth him by many degrees. *Egit causam summa eloquentia*, hee pleaded the Cause with the greatest eloquence.

Verbs that signifie to buy, sell, or cost, do govern an Ablative case of the Noun signifying the price with this sign for before it ; as, *Vendidi auro*, I sold it for gold. *Emptum est argento*, It was bought for silver. Except these Genitives, when they bee put without Substantives, *tanti, quanti, tantivis, tantidem, quantivis, quantilibet, quanticunque, pluris, minoris* ; as, *quanti mercatus es hunc equum*, for how much did you buy this horse ? *pluris, quam vellem*, for more then I would.

Verbs of abounding and wanting, require an Ablative case ; as, *affluis opibus*, thou aboundest with riches. *Cares virtute*, thou wantest virtue.

Verbs of filling, emptying, loading, unloading, and freeing, require an Ablative case, of the word following them with any of these signes *with, of, or from* ; as, *oneras stomachum cibo*, thou loadest thy stomach with meat. *Levabo te hoc onere*, I will ease thee of this burden. *Liberatur vinculis*, hee is freed from bonds. In like manner be used *dignor, muto, munero, afficio, prosequor* ; as, *non dignor me tali honore* ; I do not think my self worthy of such honor : &c.

utor, fungor, fruor, nitor, vescor, victito, require an Ablative case ; as, *utor rebus, quibus fruor*, I use the things, which I do enjoy. &c. *Potior* governeth either an Ablative or Genitive ; as, *potior voto*, I obtain my desire : *potior urbis*, I win the city.

Verbs Passives and others signifying Passively do govern an Ablative case with the Preposition *a* or *ab*, of the word coming after them with this sign *by, or of* (set for *by* ;) as, *Virgilius legitur a me*, Virgil is read by (or of) mee. And sometime a Dative ; as, *fama petatur tibi*, let honor bee sought by (or of) thee,

A Noun or a Pronoun Substantive, beeing neither the Nominative case to a Verb, nor governed of any word, shall bee put in the Ablative case *absolute* ; as, *rege veniente hostes fugerunt*, the King coming the enemies fled. *Me duce vinces*, I beeing captain thou shalt overcome.

The Construction of the Infinitive Mood.

WHen two Verbs com together without any Nominative case between them, the later shall bee the Infinitive Mood ; as, *Cupio discere*, I desire to learn.

The Infinitive is also governed of certain Nouns and Participles ; as, *dignus laudari*, worthy to bee praised. *Cupiens videre*, desirous to see.

The Infinitive Mood is often used for the Indicative and the Subjunctive having this word *that* (*quod* or *ut*) before them : and then *quod* and *ut* are left out, and the word, which should have been the Nominative, is turned into the Accusative ; as, *gaudeo te valere*, for *gaudeo quod tu vales*, I am glad that thou art in health. *Jubeo te abire*, for *jubeo ut tu abeas*, I bid that thou go hence.

The Infinitive Mood is often turned into a Gerund or Supine.

The Construction of Gerunds.

THe Infinitive Mood Active either expressed by its proper sign *to*, or implied under the sign of before a word that end's like a Participle in *ing*, is made by the Gerund in *di*, after Nouns Substantives or Adjectives that govern a Genitive case ; as, *Studium legendi*, a desire to read, or of reading : *Cupidus eundi*, desirous to go, or of going.

Also a word ending like a Participle in *ing* after these signs, *in*, *with*, *for*, *from*, *by*, or *of* (except *of*, as in the former rule) is made by the Gerund in *do* ; which is usually governed of one of these Prepositions ; *a*, *ab*, *de*, *e*, *ex*, *cum*, *in*, *pro* ; as, *Cogitat de edendo*, hee thinketh of eating. But if it signifie the cause or manner of doing, it is used without a Preposition ; as, *Defessus sum ambulando*, I am weary of walking.

The Infinitive Mood Active, is often turned into the Gerund in *dum* with one of these Prepositions, *ad*, *ob*,

C 3

propter ;

propter ; especially after Verbs that signifie moving to a place ; as, *eo ad emendum*, I go to buy : and in such case it may also bee turned into the first Supine ; as, *eo visum*, I go to see : or into the Participle in *rus* ; as, *veni petiturus*, I came to fetch.

The Gerund in *dum* is also used after these Prepositions, *ante*, *inter* ; as, *Ante domandum*, before they be tamed. *Inter cenandum*, at supper time.

When this sign *must* or *ought*, come's before a Verb Neuter, the Verb is elegantly put in the Gerund in *dum* with the Impersonall *est*, and then the person is put in the Dative case ; as, *abeundum est mihi*, I must go hence.

The Infinitive Mood Passive after these Adjectives, *dignus*, *indignus*, *turpis*, *sedus*, *facilis*, *mirabilis*, and such like may bee turned into the later Supine ; as, *facile factu*, easie to be don.

The Government of Participles.

Participles govern such case as the Verbs that they com of ; as, *Legens libros*, reading books. *Fruens amicis*, enjoying friends. *Diligendus ab omnibus*, to bee loved by all.

Participles when they bee changed into Nouns, require a Genitive case ; as, *Fugitans litium*, avoiding of strifes ; *Indoctus pilæ*, unskilfull at ball.

Exosus, *perosus*, and *pertæsus*, signifying Actively do govern an Accusative case ; as, *Exosus sævitiam* hateing cruelty, &c. But when they signifie Passively, they govern a Dative ; as, *Perosus Romanis*, hated by the Romanes.

Nouns of time.

Nouns that signifie part of Time (answering to the Question *when* ?) are put in the Ablative case ; as, *dormis Nocte*, thou sleepest at night.

But Nouns that signifie continuance of Time (answering to the Question *how long* ?) are usually put in the Accusative ; as, *dormis Totam noctem*, thou sleepest all

all the night; and sometimes in the Ablative; as, *Imperavit triennio*, hee raigned three years.

Nouns of place.

NOuns that signifie the space or distance of place, are usually put in the Accusative Case; as, *ne discesseris pedem hinc*, go not thou a foot from hence. But sometimes in the Ablative; as, *Abest quingenti millibus passuum*, hee is distant five hundred thousand paces.

Names of Places.

THE Common Names of Places, and Proper Names of Countries and Islands, after these signs *at, in, to, from* or *by*, are used with Prepositions; as, *Ludit in campis*, hee playeth in the fields. *Vivo in Angliâ*, I live in England. *Veni per Galliam in Italiam*, I came by France into Italy &c.

Proper Names of Cities, Towns, and Villages being of the first or second Declension and the singular Number, are put in the Genitive case, after the signs *in* or *at*; as, *Vixit Londini*, hee lived *at*, or *in* London. *Studuit Oxoniâ*, hee studied at Oxford. So also are used *militiâ* and *belli*; as, *enutritus est belli*, hee was brought up *at* or *in* the war. *Domi* after the signe *at* only; as, *non est domi*, hee is not *at* home: *Humi* after the signe *on*; as, *jacet humi*, hee lieth *on* the ground.

But if the Proper name of the Place bee of the third Declension, or the Plurall Number, it shall bee put in the Dative, or in the Ablative case without a Preposition; as, *Militavit Carthagini*, or *Carthagine*, hee warted at Carthage. *natus est Athenis*, hee was born at Athens. So is *rus* used; as, *educatus est ruri* or *rure*, hee was brought up in the Countrey.

Proper Names of Cities, Townes, or Villages after the sign *to*, are put in the Accusative case without a Preposition; as, *Eo Londinum*, I go *to* London &c. after the signs *from* or *by*, in the Ablative usually without a Preposition; as, *Profectus est Londino*, hee went *from* or *by* London. *Domus* and *rus* bee likewise used; as, *eo domum*, I go home. *Rure reversus est*, hee is returned *from* the Countrey.

The government of Impersonals.

A Verb Impersonall hath no Nominative Case before him ; as, *deceat* it becometh.

These three Impersonals *interest*, *refert*, and *est* require a Genitive case : as, *interest Magistratus*, it concerneth the Magistrate: *est insipiens*, it is the part of a fool, &c. But these Ablatives feminines *mea*, *tuâ*, *suâ*, *nostrâ*, *vestrâ*, and *cujâ*, are used after *interest* and *refert* ; as, *refert tuâ*, it concerneth thee, &c. and after *est*, the same and some other Adjectives are used in the Nominative case, and Neuter Gender ; as, *est Meum*, it is my duty. *est Humanum*, it belong's to a man. &c.

Miseret, *miserescit*, *pœnitet*, *pudet*, *tædet*, will have an Accusative of the word answering to the Question *whom* or *what* ? and a Genitive of the word following the sign *of*, as, *pœnitet nosmet nostri*, it repenteth us of our selves, &c.

Oportet, *juvat*, *delectat*, and *deceat* with its compounds govern an Accusative : as, *oportet me*, it behooveth mee, &c.

Attinet, *pertinet*, *spectat*, govern an Accusative case with a Preposition: as, *attinet ad te*, it belong's to thee.

Other Impersonals govern such cases, as the Personals do, whose signification they have, or from which they come : as, *licet nobis*, it is lawfull for us. *Non contingit cuius homini*, it doth not happen to every man. *Pugnatur ab hostibus*, it is fought by the enemies. &c.

The Government of Adverbs.

A Dverbs of Quantity, Time, and Place, require a Genitive case : as, *Satis lucri*, enough gain. *Tunc temporis*, at that time. *Ubique gentium*, in all nations.

Adverbs derived from other parts of speech, do govern such case, as the words of which they are derived: as, *similiter huic*, like to this. *Propius urbem*, neerer to the city. *Optime omnium*, best of all, &c.

The

The Government of Conjunctions.

Conjunctions Copulatives and Disjunctives, with these four, *quàm, nisi, præterquàm, an*, when they com between Nouns do commonly couple like cases: as, *Xenophon & Plato fuere aequales*, Xenophon and Plato were equals. When they com between Verbs, they couple like Moods and Tenses: as *Præcabantur & docebamur*, they prayed and taught.

The Government of Prepositions.

These Prepositions following govern an Accusative case:

<i>Ad</i> , to, at.	<i>Ob</i> , for.
<i>Adversus, adversum</i> , against, towards.	<i>Penès</i> , in the power.
<i>Ante</i> , before.	<i>Per</i> , by, or through.
<i>Cis, citra</i> , on this side.	<i>Pone</i> , behind.
<i>Circum, circa, circiter</i> , about.	<i>Post</i> , after.
<i>Contra</i> , against.	<i>Præter</i> , beside.
<i>Erga</i> , towards.	<i>Prope</i> , nigh.
<i>Extra</i> , without.	<i>Propter</i> , for, nigh.
<i>Infra</i> , beneath.	<i>Secundum</i> , according.
<i>Inter</i> , between, among.	<i>Secus</i> , by, or near to.
<i>Intra</i> , within.	<i>Supra</i> , above.
<i>Juxta</i> , beside, nigh, or according to.	<i>Trans</i> , over, or beyond.
	<i>Versus</i> , towards.
	<i>Ultra</i> , beyond.
	<i>Usque</i> , untill, unto.

These Prepositions following govern an Ablative.

<i>A, ab, abs</i> , of, or from.	<i>Patam</i> , openly.
<i>Coram</i> , before, (<i>i. e.</i>) in presence.	<i>Pro</i> , before, or in Comparison, because of.
<i>Cum</i> , with.	<i>Pro</i> , for, before.
<i>De</i> , of, out of, concerning, from.	<i>Sine, absque</i> , without.
<i>Ex, ex, ex, of, among, for</i>	<i>Tenus</i> , untill, or, up to.

These Prepositions, *subter* under, *clam* privily, serve to both Cases: So also *in, sub, super*, in severall significations.

In, signifying *in, within, or among*, governeth an Ablative ; as, *in domo*, in the house, &c. But when it signifieth, *to, into, for, upon, against, towards, over*, it governeth an Accusative ; as, *In urbem*, into the city. *In hostes*, against the enemies. *In reges*, over Kings, &c.

Sub, signifying *in*, govern's an Ablative ; as, *Sub nocte*, in the night. *Sub*, a little before, about ; govern's an Accusative onely ; as, *Sub noctem*, a little before night, &c. *Sub*, under, govern's either an Accusative ; as, *Sub umbram*, under the shade : or an Ablative ; as, *Sub terrâ*, under the earth.

Super, signifying *above, over, beyond*, govern's an Accusative ; as *Super Indos*, beyond the Indians. &c. *Super*, concerning, govern's onely an Ablative ; as, *Super hac re*, concerning this thing. But *super* signifying *upon*, govern's either an Accusative ; as, *Super lapidem*, upon a stone : or an Ablative ; as, *Super fronde*, upon a leaf.

Some Prepositions are set after their Cases : *Tenus*, and *Versus* alwayes. *Penes*, *secus*, and *usque* sometimes. *Cum* is alwayes set after and joyned to these Ablatives, *Me, te, se, nobis, vobis, quo, quibus* ; as, *Mecum, tecum, secum, nobiscum, &c.*

A Verb compounded with a Preposition sometimes doth require the case of the Preposition, that it is compounded withall ; as, *Exeo domo* ; I go out of the house.

The Government of Interjections.

THE Interjection *ô* govern's usually a Vocative ; as, *ô formosæ puer!* O beautifull boy! Sometimes a Nominative ; as, *ô festus dies!* O joyfull day! And sometimes also an Accusative ; as, *ô curas!* O the cares!

Heu and *proh* govern sometime an Accusative ; as, *heu stirpem inuisam*, oh hated offspring, &c. And sometime a Vocative : as, *proh sancte Jupiter*, O holy Jupiter. &c.

Hei and *væ* govern a Dative : as, *hei mihi*, woe unto me : *væ vobis*, woe unto you.

FINIS.

De Generibus Substantivorum.

Nonnullis notum Genus est ex significato.

Masculina.

Quæ Maribus solum tribuuntur, Mascula dicas :
Ut Mars, Virgilius, Phryx, frater, scriba, maritus :
Sic Menses, Venti & Fluvii : ut, Majus, Notus, Iphis.
Fæminea excipias Styx, Albula, & Allia, Lethe :
Fæder neutrum : sed Nar, modò mas, modò neutrum.

Fæminina.

Nomina fæmineum solum referentia sexum
Fæmineo Generi tribuuntur : Juno, Philotis,
Anna, Lacæna, soror, nutrix : sic Insula, & Urbes :
Ut sunt Roma, Cyprus : Regiones ; Græcia, Persis.
Mascula sed demas Pontus, Narbòque, Crotòque,
Hippo, Sulmo, Agragas : & in his quor origine Græca ;
Ut Daphnîs : quædam neutralia, Tibur, & Argos :
Sic Hispal, Gadir : Anxur modò mas, modò neutrum.
Arboris est nomen muliebre : ut, nux : oleaster
Mas est, mas spinus : sed neutrum robur, acerque.

Communia.

Nomen Commune est, quod sexum signat utrumque :
Conjux, atque parens, infans, patruelis, & hæres,
Affinis, vindex, judex, dux, miles, & hostis,
Antistes, vates, augur, sis, atque sacerdos,
Municipi jungas adolescens, bósque, canisque,
Custos, verna, comes, testis, civisque, senexque,
Auriga, interpres, princeps : sed Lynx, anas, & grus
Adde quibus perdix, talpa, & dama, Halcyonisque,
Fæminei potius generis : Nemo, autor, & ales,
Bubo, anguis, serpens, natrix, limáxque, culéxque,
Martyr, Compositum à verbo dans a, velut istud
Advena, Masculei : hæc tamen omnia, Mascula tantum
Quando Mares signant : Muliebria, cum Mulieres.

Epicœna.

Epicœna.

EXcipias Epicœna feras, pisces, volucrēsque:
 Ut tigris, vulpes: scarus, ostrea: passer, hirundo:
 Quod genus illorum fuerit, vox ipsa docebit.

Litera finalis vel syllaba dat genus istis.

OMne quod exit in um vel in on dans i, velut ovum
 Barbiton; e dans is, quôdque invariabile, neutrum.
 Plurale i mas est: a neutrum est: æ muliebre.
 Nominibus reliquis notum est genus ex genitivo,
 Infrà ut Monstrabit specialis regula triplex.

Prima Regula specialis.

NOmen non crescens genitivo, seu caro carnis,
 Capra capræ, nubes nubis, genus est muliebre.
 Excipias quædam quæ non crescunt genitivo.

Masculina.

Mascula sunt quæ dat Græcorum flexio prima:
 Ut sunt ista, Idiota, cometa: His adde sodalis,
 Annalis, cucumis, natalis, aqualis: ab asse
 Nata, ut centussis: conjunge lienis, & orbis,
 Callis, caulis, follis, collis, mensis, & ensis,
 Fusilis, funis, panis, penis, crinis, & ignis,
 Cassis, fascis, torris, sentis, piscis, & unguis,
 Et vermis, vectis, postis, rivalis, & axis:

Mascula in ex vel in us, seu venter, circulus: unum
 Excipe in ex, linter: sed plura in us, ut domus, alvus,
 Fæminei generis: sic vannus, burnus, manus, Idus,
 Porricus, & tribus, & pro fructu ficus, acusque
 Carbasus, atque colus: quibus addas Græca, papyrus,
 Antidotus, costus, diphthongus, byssus, abyssus,
 Chrysellus, synodus, sapphirus, eremus, & Arctus,
 Lecythus, atque atomus, methodus, nardus, dialectus,
 Cum multis aliis quæ nunc perscribere longum est.
 Sunt neutra hæc, virus, pelagus, vulgus, quod & est mas:
 Ista incerta, penus cum pampinus, & specus, adde
 Pro morbo ficus, grossus, rubus, atque fascelus.

Dubia.

Dubia.

Sunt quædam incerti generis, velut illa; canalis,
Finn, alunis, vestis, cordis, torquis, & amnis.

Secunda regula specialis.

Nomen crescentis penultima si Genitivi
Syllaba acuta sonat; velut hæc, pietas pietatis,
Virtus virtutis, monstrant, genus est muliebre.
Ex his alterius generis quædam excipienda.

Masculina.

Mascula in en, er, or, os; ceu splen, crater, honor, & mos:
Excipias dos, cos, muliebria: neutra cor, os, ver.

Mascula in o, cui sermo: in io verbalia tolle

Feminea, ut statio: sic portio, conditioque,

Talio, item ditio, communio, seditioque:

Mascula sunt quædam monosyllaba; vas vadis, as, mus,

Sal, sol, pes, bes, præ, grex, deus, mons, pons, simul & fons,

Seps, glis: jungantur Polysyllaba ab affe creata;

Ut semis, dodrans: à dente, bidensque, tridensque.

Sic torrens, nefrens, oriens, adamasque, rapēsque;

Funge meridiem: & ista lebes, magnosque, ruidensque,

Thorax, & bombyx cum vermem signat, & hydropi.

Hic Phoenix, hic nycticorax, elephasque epicæna.

Neutra.

Sunt generis neutrius in al Polysyllaba in æque,
ut capital, laquear. Sic hæc Monosyllaba, mel, fel,

Rus, thus, jus, crus, pus, vas vasis habens genitivo,

Lac, far, as: neutrum est hæc, simul & muliebre.

Dubia.

Sunt incerta dies, stirps pro trunco, pedis & calx.

Tertia Regula Specialis.

Nomen Crescentis penultima si Genitivi
Sit gravis, ut sanguis genitivo sanguinis, est mas.
Ex istis etiam quædam sunt excipienda.

Fœminina.

Fœminina.

Fœminei generis sit Hyperdissyllabon in go
Et do; Compago, albedo : sic grando, fidēsque;
Atque teges, compes, seges, arbor, syndon, hyēmsque :
Gracula in as vel in is, finita ; ut, lampas, iaspis :
Sic chlamys, & pyxis, cuspis, castisque, pecūsque
Dans pecudis, forfex, pellex, carēxque, supellex,
Appendix, & coxendix, histrixque, filixque.

Neutra.

Est Neutrale genus signans rem non animatam
Nomen in a, vel in en, vel ar, ur, us, put : velut ista
Syrma, omen, jecur, & guttur, pectūsque, capūtque :
Mascula sunt pecten, furfur : sunt neutra cadaver,
Verber, iter, suber, pro fungo tuber, & uber,
Et spinther, laser, cicer, & piper, atque papaver,
Et fiser, atque filer : sic æquor, marmor, adôrque,
Atque pecus quando pecoris facit in genitivo.

Dubia.

Sunt dubii generis (raro muliebria) ramex, .
Pulvis, adeps, pumex, cardo, margo, cinis, obex,
Et forceps, imbrex, & onyx cum prole, filēxque.

De Generibus Adjectivorum.

Adjectiva unam duntaxat habentia vocem,
Ut felix, audax, retinent genus omne sub unā :
Sub geminā si voce cadant, velut omnis & omne,
Vox commune duā prior est, vox altera neutrum :
At si tres variant voces, sacer ut sacra sacrum,
Vox prima est mas, altera fœmina, tertia neutrum.

De Nominibus Heteroclitis.

Qua genus aut flexum variant, casu numeroque
Deficiunt, casu aut superant, Heteroclitica sunt.

Variantia Genus.

Mascula sunt numero primo, sed Neutra secundo,
Manalus, & mons Dindymus, Ismara, Taygetusq;
Tar-

Tartarus, & Pangaeus, Avernus, sibilus est mas,
Et locus, & locus, at mas est, neuterque secundo.

Singula feminea haec, pluralia Neutra; supellex,
Carbasus, & Troja cum signat Pergamus arcem.

Vox incerta dies primo, mas esto secundo.

Singula sunt Neutra, haec Plurali Mascula Neutra;
Rastrum cum freno, filum, simul atque capistrum:
Sed Caelum atque Argos, Plurali Mascula tantum.

Varians Declinationem.

Vas vasus formans, flexus Plurale secundi est.

Variantia Genus & Declinationem.

Singula Neutrius generis, flexusque secundi,
Delicium, atque sepulchrum, quibus addas Nundinum: at ista
Feminei generis, primi & Pluralia flexus.

Defectiva.

Quae sequitur Manca est casu numerove propago.

Defectiva Casu.

Aptota.

Quae nullum variant casum, ut fas, nil, nihil, instar:
Multa & in u simul: ut sunt haec, cornuque; genuque;
Sic gummi, frugi; sic Tempe, tot, quot, & omnes
A tribus ad centum numeros, Aptota vocabis.

Monoptota.

Estque Monoptoton Nomen cui vox cadit una:
Promptu, permissu, natu, expes, inficiisque.

Diptota.

Haec quibus est flexura duplex, Diptota vocantur.
Jugeri ut sexto dat jugere, verberis atque
Verbere, sic tibi tabo, spontis quoque sponte,
Impetis impete habet, repetundarum repetundis,
Tantumdem dat tantidem, plus null nisi pluris:
Suppetiae dant suppetias, ac vespere vespere.
Integra Plurali cum jugere verberis, & plus.

Tri-

Triptōta.

TRes quibꝫ inflectis casus, Triptōta vocantur: (format:
Ut precis, atque precem, prece: opis, quod opem atq; ope
A vicis adde vicem, & vice. Vñ caret una dativo,
At recto quintoque dapis, frugis, ditionis,
Omnibus his mutilus numerus prior, integer alter.

Carentia vocativo.

Deficiunt casu quinto Pronomina, præter
Quatuor hæc infra, noster, nostras, meus, & tu.
Partitiva vel infinita, ut quilibet, alter.
Quæque negant, ut nemo: rogantur, ut, uter, quotus, et quis?

Carentia Geniivo, Dativo, & Ablativo Pluralibus.

Hordea, farra, forum, mel, mulsum, defruta, obusque,
Sic labes, soboles, proles, ut & omnia quinta,
Tres tantum similes casus Pluralia servant:
Excipe res, species, facies, aciësque, diësque,
Quas voces numero totas licet esse secundo.

Defectiva numero.

Carentia plurali.

Propriæ cuncta notæ, quibus est natura coercens
Plurima nē fuerim; ut, Mars, Numa, Gallia, Roma:
His frumenta dabis, pensa, herbas, uda, metalla.
Virtutes, vitia, ætates; Pluralia rarò.

Masculina rarò Pluralia.

Mascula sunt numerum vix excedentia primum,
Hesperus, & pontus, sanguis, limusque, finisque,
Mundus pro ornatu, cestus, nemo, penus, æther,
Adde meridiem, & hæc, muscus, viscus, sopor, aer.

Fœminina rarò Pluralia.

Singula fœminei Generis, Pluralia rarò,
Pubes, fama, salus, nex, talio cum indole, tussis,
Pix, humus, atque lues, fixis, & fuga, junge quietem,
Plebs, cholera, atque famex, bilis, profapia, tollus,
Paupertas, tabes, rabies, sanies, pituita.

Neutra

Neutra rarò Pluralia.

Nec licet his neutris numerum deferre secundum,
Fustitium, senium, lætum, cœniumque salûmque
 Ver, Barathrum, virus, vitrum, viscûmque, penûmque;
Lac, nihilum, solium, vulgus, gluten, jubar, hâlec
Pus, gelu, ebur, pelagûsque, lutum, fel, atque macellum.

Mascula rarò Singularia.

Mascula sunt tantum numero contenta secundo,
Primores, cum Calitibus, Aboriginibusque,
Magnates, Proceres, fasti, annalesque, forique,
Manes, majores, cancelli, liberi, & antes,
Menses profluvium, lemures, locutique, minores
Cum genus assignant, natales, adde Penates.

Fœminina rarò Singularia.

Hæc sunt fœminei generis numerique secundi,
Exuvia, phaleræ, gratèsque, manubia, & Idus,
Ania, & inducia, Parca, Furia, tenebræque,
Litera, & insidia, sic reliquæque, minæque,
Balneæ, & excubia, cunæ, nonæque, Calendæ,
Quisquilia, nugæ, gerræ, tricæque, Apinæque,
Scopæ, vindicia, thermæ, diræ, exequiæque,
Feria, & inferia, sic primitiæque, plagæque
Pro reti, lactes, & valvæ, divitiæque,
Nuptiæ, & his addas quotquot tibi læstio præbes.

Neutra rarò Singularia.

Rariùs hæc primo plurali neutra leguntur;
Mœnia, cum tesquis, præcordia, lustra ferarum,
Arma, mapalia, sic bellaria, munia, castra,
Extæ, crepundia, compita, sic magnalia, iussa,
Sic scruta, & sponsalia, & incunabula, rostra.

D

Carentia

Carentia Singulari.

Oppida sunt vaula, & ludi, festa, atque librorum
Nomina, quæ numero non inveniendâ priore:
Qualia sunt Thebæ, Syracusæ, Bactra, Philippi,
Pythia, Circenses, Dionysia, Bucolica: illis
Addantur numeri, duo, tres, terni, atque quaterni.

Redundantia.

Hæc quasi luxuriant recti variantia vocem;
Nam clypeus clypeumque legis, baculus baculumque,
Delphin delphinus, scobis & scobs, cassida cassis,
Gibbus & hic gibber, cucumis cucumer, stipis & stips:
Qualia doctorum tibi lectio mille ministrat.

Hæc simul & quarti flexus sunt, atque secundis
Laurus enim lauri facit & laurus genitivo.
Sic quercus, pinus, pro fructu ac arbore ficus.
Sic colus, atque penus, cornus quando arbor habetur.
Sic lacus, atque Domus; licet hæc nec ubique recurrant.
His quoque plura leges, quæ prisca jure relinquant.

Adjectiva Heteroclitica.

Sunt quæ deficiunt genere adjectiva notanda,
Qualia sunt pauper, puber, cum degener, uber,
Et dives, locuples, sospes, comes, atque superstes:
Pluraque quæ flexu propè substantiva vocares;
Adjectiva tamen naturâ usque reperta.

Hæc proprium quendam sibi flexum asciscere gaudem
Campester, volucer, celebrer, celer, atque saluber.
Junge pedester, equester, & acer: junge paluster,
Ac alacer, sylvester, at hæc tu sic variabis;
Hic celer, hæc celeris, neutro hoc celere: aut aliter sic,
Hic atque hæc celeris, rursum hoc celere est tibi neutrum.

De verborum simplicium Primæ conjugationis
communi præterito.

AS in præsentî perfectum format in avi ;
*Ut no nas navî; lavo sed lavi, juvo juvi,
 Et seco dat secui, neco dat necui, mico verbum
 Dat micui, plico dat plicui, frico sic fricui dat;
 Sic domo dat domui, tono dat tonui, sono verbum
 Dat sonui, crepo dat crepui, veto sic vetui dat.
 Istis præteritum rarò formatur in avi:
 Do das ritè dedi, sto stas formare steti vult.*

Secundæ conjugationis commune
Præteritum.

ES in præsentî perfectum format ui dans ;
*Ut nigreo nigres nigrui : jubeo excipe jussi:
 Sorbeo sorbui habet sorpsi quoque, mulceo mulsi.
 Luceo vult luxi, sedeo sedi, videoque
 Vult vidi : sed prandeo prandi, strideo stridi:
 Dat maneo mansi, hæreo & hæsi : torqueo torpsi
 Quatuor his infra geminatur syllaba prima ;
 Pendeo namque pependi, mordeo vultque momordi,
 Spondeo habere sponsondi, tondeo vultque totondi
 L vel R ante Geo si stet, geo vertitur in si;
 Urgeo ut ursi, mulgeo mulsi dat quoque mulxi;
 Frigeo frixi, lugeo luxi, habet augeo & auxi.
 Fit veo vi ceu serveo servi, sic fleo flevi
 Dat, Neo dat nevi, cieo civi, vicoque vievi.*

Tertia Conjugatio.

Tertia præteritum formabit ut hic manifestum.
*Bo fit bi, ut lambo lambi : scribo excipe scripsi,
 Et nubo nupsi, antiquum cumbo cubui dat.
 Co fit ci, ut vinco vici : vult parco peperci
 Et parsi, dico dixi, duco quoque duxi.
 Do fit Di, ut mando mandî, sed scindo scidi dat.*

Findo fidi, fundo fudi, tundo tutudique,
Pendo pependi, tendo tetendi, pendo pepédi,
Cedo facit cessi, cecidi cado, cado cecidi
Vado, rado, lado, ludo, divido, arudo,
Claudo, plaudo, rodo, ex do semper faciunt si.

Go fit xi, ut jungo junxi: sed r ante go vult fi,
Ut spargo sparsi, lego legi & ago facit egi
Dat tango tetigi, pungo punxi pupugique,
Dat frango fregi, cum signat pango pacisci
Vult pepigi, pro jungo pegi, pro cano panxi.

Ho fit xi, traho teu traxi docet, & veho vexi,
Lo fit ui, colo ceu colui: psalla excipe psalli,
Et sallo salli, vello velli quoque vulsi,
Vult pello pepuli, formabit fallo sefelli.

Mo fit ui, vomo seu vomui, sed emo facit emi,
Como petit compsi, promo prompsi, adjice demo
Quod format dempsi, sumo sumpsi, premo prepsi.

No fit vi, sino ceu fivi: temno excipe tempsi,
Et sterno stravi quod format: dat lino levi
Interdum lini, & livi, sperno quoque spreui:
Gigno, pono, cano, genui posui cecini dant

Po fit pli, ceu scalpo scalpsi: hinc excipe rumpo
Quod vult, prateritum rupi; strepo quod strepui dat.

Quo fit Qui, ut linquo liqui: coquo demito coxi.

Ro fit vi, sero ceu pro planto & semino sevi,
Quod serui melius dat mutans significatum.
Vult verro verri & versi, uro ussi, gero gessi,
Quaero quassui, iero trivi, curro cucurri.

So format sivi, velut haec, arcesso, lacecco,
Incesso incesso vult, datque facesso facesci,
Sic viso vissi, sed pinso pinsui habebit.

Sco fit vi, ceu pasco pavi: haec excipe, disco
Quod didici, posca quod vult formare poposci.

To fit ti, ut verto verti: sed fisto notetur
Pro facio stare activum, nam jure stiti dat.
Dat mitto misi, peto vult formare petivi:
Sterto stertui habet, meto mesui: ab ecto fit exi
Ut flecto flexi: pecto dat pexui, habetque
Pexi, etiam necto dat nexui, habet quoque nexi.

*Vo fit vi; ut volo volui: viro excipe vixi.
In xo tantum unum est texo quod texui habebit.*

Fit cio ci, ut facio feci: jacio quoque jeci:

Fit dio di, ut fodio fodi: gio ceu fugio gi:

Fit pio pi, ut capio cepi: cupio excipe pui;

Et rapior apui, sapio sapui atque sapiui.

*Fit rio ri, ut pario peperit: Tio tibi geminans s,
Ut quatio quassit, quod vix reperitur in usu.*

*Denique uo fit ui, ut statuo statui, pluo raro
Pluvi, saepe plui, struo sed struxi, fluo fluxi.*

Quarta Conjugatio.

Quarta dat is ivi, ut monstrat scio scis tibi seivis;

Excipias venio dans veni, cambio campsi,

Raucio rausi, farcio farsit, sarcio sarsit,

Sepio sepsit, sentio sensi, fulcio fulsi,

Haurio item hausit, sancio sanxit, vincio vinxi,

Pro salto salio format salii saluique,

Amicio facit amicui, raro dat amixi,

Parcius utemur Cambiui, hauriui, amiciui;

Sepiui, sanxiui, sarcui, atque salui.

De compositorum verborum praeteritis.

Praeteritum dat idem simplex & compositivum,

Ut docui edocui monstrat; sed syllaba, verbum

Quam simplex geminat, composito non geminatur:

Excipias a do, disco, sto, posco, creata;

Decurro, excurro, praecurro à curro cucurri

Et curri formant; unumque à pingo repingo

Vult punxi & pupugi; faciunt reliqua omnia punxi

A plico compositum cum sub vel nomine, ut ista

Supplico, multiplico, gaudent formare plicavi,

Applico, complico, replico & explico, ut vel in avi;

A crepo praeteritum sic increpo discrepo formant.

Quamvis vult oleo simplex olui, tamen inde

Quodvis compositum melius formabit olevi:

At simplex obolet, redolet, suboletque sequuntur.

51
Natum a do quando est inflexio tertia, ut addo,
Credo, edo, dedo, reddo, perdo, abdo, vel obdo,
Condo, indo, trado, prodo, vendo, didi; at unum
Abscondo abscondi: natum à flo stas fitti habebit.

Præteritum sumunt antiquo a simplice quædam:
A Pleo compositum plevi facit; à leo, levi;
Et nivi & nixi dat natum a niveo; crevi,
A cerno; cubui; à cumbo; percello culi dat
A Cello: à specio spexi, à lacio quoque lexi,
Unum dantaxat natum elicio elicui dat.

Mutantia Primam vocalem in E.

VERba hac simplicia præsentis, præteritique,
Si componantur, vocalem primam in e mutant:
Damno, læto, sacro, fallo, arceo, tracto, faiscor,
Cando vetus, gradior, sic capto, farcio, jacto,
Partio, carpo, patro, scando, spargo, parioque
Cujus nata peri duo comperit & reperit dant,
Cætera sed perui; velut hæc, aperire, operire.

A juro duo, deiero, peiero: sic & anheło
Abs halo: a Mando, commendo: perpetiorque
A patior: composita sequuntur cætera simplex.

A pasco pavi, tantum composita notentur
Hæc duo compesco, dispesco, pescui habere;
Cætera, ut epasco, servabunt simplicis usum.

Mutantia Primam vocalem in I.

HÆc lateo, salio, statuo, cado, lædo; habeoque
Præter post habeo, quæro, cano, cado cecidi,
Tango, egeo, teneo, raceo, sapio, rapioque,
Si componantur, vocalem primam in i mutant:
Ut rapio rapui, eripio, eripui: à Cano natum,
Præteritum per ui; ceu concino concinui dat.

A placeo sic displiceo, sed simplicis usum
Hæc duo, complaceo, cum perplaceo, bene servant.

A manco mansi, minui dant quatuor ista;
Præmineo, emineo, cum promineo, immineoque;

Simpli.

Simpliciter aut verbi servabunt cetera formam.

*Hæc calco, salto, composita per u mutant,
Id tibi demonstrant conculco, inculco, resilio.*

*Hæc causo, claudio, quatio, lavo, rejiciunt a :
A causo, excuso docet hoc , a claudio , recludo :
A quatio, excutio : à lavo, proluo , diluo, nata.*

*Mutantia primam vocalem in I , Præter-
quàm in præterito.*

H*æc si componas ago, cmo, sedeo, rego, frango,*

*Et capio, jacio, lacio, specio, premo, pango,
Vocalem primam præsentis in i sibi mutant,
Præteriti nunquam ; ceu frango refringo refrégi :
A capio incipio incepti : sed pauca notentur ;
Simplex circumago, perago, satagoque sequuntur ;
Depango, oppango, circumpango, atque repango,
Adde supersedeo, circumsedeo, coemôque ;
Atque ab ago dego dat degi, cogo coegi :
A rego sic pergo perrexî ; vult quoque surgo
Surrexi, media præsentis syllabâ adempta.*

*Nil variat facio, nisi præpositio præeunte,
Id docet olfacio, cum calfacio, infacioque.*

*A lego nata, re, per, præ, sub, vel trans præeunte
Præsentis servant vocalem, in i cetera mutant,
De quibus hæc, intelligo, diligo, negligo, tantum
Præteritum lexi faciunt, reliqua omnia legi.*

De simplicium verborum supinis.

Nunc ex præterito discas formare supinum.

Bi sibi tum format ; sic namque bibi bibitum fit.

Ci fit etum ; ut, vici victum, testatur & , ici

Dans ictum ; feci factum, jeci quoque jactum.

*Di fit sum ; ut, vidi visum : quædam geminant
Ut sedi sessum, pandi passum, quoque pansum,
Scindo scissum, findo fissum, sodio fossum.*

*Hic etiam advertas, quod syllaba prima supinis,
Quam vult præteritum geminari, non geminatur :
Idque rotundi dans ronsam docet, atque cecidi
Quod casum, & cecidi quod dat casum ; Atque tetendi*

*Quod tensum & tentum, tutudi tunsium, atque pepèdi
Quod format peditum; adde dedi, quod jure datum vult.*

*Gi fit &um, ut legi lectum: pegi pepigique
Dat pactum, fregi fractum, terigi quoque tactum,
Egi actum, pupugi punctum, fugi fugitum dat.*

*Li fit lum; ut salli, stans pro sale condio, falsum;
Dat pepuli pulsum, ceculi culsum, atque sefellii
Falsum; dat velli vulsum; tuli habet quoque latum.*

*Mi, ni, pi, qui, tum, fiant: emi velut emptum
Vult veni ventum, cecini cantum, a capioque
Dat cepi captum; sed capi à capio captum;
A rupi ruptum, à liqui compositaque listum.*

Ri fit lum, ut verri versum: peperer excipe partum.

*Si fit lum; ut visi visum tamen & geminato
Misi formabit missum: fulsi excipe saltum,
Haulsi haustum, farsii sartum, farsii quoque fartum:
Vult gessi gestum, sic ussi postulat ustum,
Indulsi indultum, torssi tortumque requirit.*

Pfi fit prum, ut scripsi scriptum; campsi excipe campsi.

*Ti fit tum; à sto namque steti, à sistoque stiti fit,
Præterito, commune statum: verti excipe versum.*

*Vi fit tum, ut flavi statum: pavi excipe pastum,
Dat lavi lotum, interdum lautum atque lavatum,
Potavi potum, interdum facit & potatum;
Sed favi fautum; cavi cautum: à sero sevi
Formes rite satum; livi linique litum dat;
Solvi à solvo solutum, volui à voluo volutum,
Vult singultivi singultum, vaneo vanis
Venivi vanum; sepelivi rite sepultum. (quod vis*

*Quod dat ui dat itum; ut domai domitum; excipe
Verbum in uo, quod semper ui formabis in utum;
Exui ut exutum: a ruo deme rui, ruitum dans.
Vult secui sectum, necui nectum, fricuique
Fricum, miscui item mistum, ac amicum dat amicum,
Torrui habet tostum, docui doctum, tenuique
Tentum, consului consultum, alui altum alitumquo;
Sic salui saltum, colui ocului quoque cultum,
Pinui habet pistum, rapui rapum; serviue
A sero vult sertum; sic texui habet quoque textum.*

Hæc

Hæc sed ui mutant in sum : nam censeo sensum ;
Cellui habet celsum, meto messui habet quoque messum :
Nexui item nexum, sic pexui habet quoque pexum :
Dat patui passum, carui cassum caritumque.

Xi fit ætum, ut vinxi vinctum ; quinque abjiciunt n ;
Nam finxi fictum, minxi mictum, inque supino
Dat pinxi pictum, strinxi, rinxi quoque rictum.
Xum, flexi, plexi, fixi dant, & suo fluxum.

De compositorum verborum supinis.

Compositum ut simplex formatur quodque supinum,
Quamvis non eadem stet semper syllaba utrique.
Composita à tunsu, dempta n, tusu ; à ruitu sit,
I media dempta, rutu ; & à saltu quoque sultu ;
A statu atque satum composita ititumque situmque,
Tertii & inflexu : à do quæ nata dictum dant.
Hæc, captum, factum, jactum, raptum, a per e mutant ;
Et cantum, partum, sparsum, carptum, quoque fartum.

Verbum edo compositum non estum, sed facit esum ;
Unum duntaxat comedo, formabit utrumque ;
A nosco notum, cognosco, agnosco, supina (notum).
Cognitum & agnitum habent : formant reliqua omnia

De Præteritis verborum in or.

Verba in or admittunt ex posteriore supino
Præteritum, verso u per us & sum consociato
Vel tui : ut à lectu, lectus sum vel fui : at horum
Excipienda tibi sunt Deponentia quædam :
Nam labor lapsus, patior dat passus, & ejus
Nata ; ut compatior compassus, perperiôrque
Formans perpeffus ; fateor quod fassus, & inde
Nata ; ut, confiteor confessus, diffiteôrque
Formans diffessus : gradior dat gressus, & inde
Nata ; ut digredior digressus : junte fatiscor
Fessus sum, mensus sum, metior, utor & usus.
Pro texo orditus, pro incepto dat ordior orsus ;
Nilor nifus vel nixus sum, ulciscor & ultus :

Irafcor

Irascor simul iratus, reor atque ratus sum,
 Obliviscor vult oblitus sum : fruor optat
 Fructus vel fruitus, misereri junge misertus :
 Vult tuor & tueor non tutus sed tuitus sum,
 Quamvis & tutum & tuitum sit utrique supitum :
 A loquor adde locutus, & à sequor adde secutus;
 Experior facit expertus : formaturque paciscor
 Pactus, nanciscor nactus sum, adipiscor adeptus.
 Junge quoror questus, proficiscor junge profectus;
 Expergiscor sum experrectus: & hac quoque, commi-
 Niscor commentus, nascor natus, moriorque
 Mortuus, atque orior quod prateritum facit ortus.

De verbis geminum prateritum habentibus, viz. Acti-
væ & Passivæ vocis.

PRateritum Activæ & Passivæ vocis habent hæc;
 Cæno cœnavi & cœnatus sum tibi format,
 Furo juravi & juratus, potō potavi
 Et potui; titubo titubavi vel titubatus :
 Sic careo carui & cassus sum, prandeo prandi
 Et pransus, pateo patui & passus, placeo que
 Dat placui & placitus, sueco suevi atque suetus,
 Væneo pro vendor vœnivi venditus & sum;
 Nubo nupsi nuptaque sum; mercor meritus sum
 Vel merui: adde libet libuit libitum; & licet adde
 Quod licuit licitum, tædet quod tæduit & dat
 Pertæsum : adde pudet faciens puduit puditumque;
 Atque piget, tibi quod format piguit pigitumque.

De Neutro-passivorum prateritis.

NEutro-passivum sic prateritum tibi formas,
 Gaudeo gavisus sum, fido fisis, & audeo
 Ausus sum, fio factus, soleo solitus sum.

De verbis prateritum mutuantes.

QUadam prateritum verba accipiunt aliunde :
 Inceptivum in sco, stans pro primario, adoptat

Pra-

Præteritum ejusdem verbi ; vult ergo tepesco
A tepco tepui, fervesco à ferveto, servi ;
A sedeo sîdo vult sedi, à suffero sollo
Sustuli ; & à suo sum fui, à tulo rîdè fero tuli,
Sisto stans pro stare, à sto formare steti vult.

De verbis Præterito carentibus.

PPræteritum fugiunt vergo, ambigo, glisco, fatisco,
Mæreo, cerno, liquet, serio, furo, meio, labo,
Sic ringor, vescor, medeor, liquor, reminiscor,
Polleo, nideo; ad hæc, inceptiva; ut puerasco:
Et passiva, quibus caruêre activa supinis;
Ut metuor, timeor : meditastua omnia, præter
Parturio, esurio, quæ præteritum duo servant.

Verba Supinum rarò admittentia.

HEc rarè aut nunquam retinebunt verba supinum,
Lambo, mico micui, rudo, scabo, parco peperci,
Dispesco, posco, disco, compesco, quinisco,
Dego, angō, fugo, lingo, ningo, satagóque,
Psallo, volo, nolo, malo, tremo, strideo, strido,
Flaveo, liveo, avel, paveo, conniveo, fervet :
Sido, prodigo, turgeo, gestio, clango, refello,
Incesso, sapio, urgeo, profilio, absilioque :
Præterito quacunque carent ; ut glisco, fatisco.
A nuo compositum, ut renuo; à cado, ut excido; præter
Occido, quod facis occasum, recidoque recasum :
Respuo, linquo, luo, metuo, cluo, frigeo, calvo,
Et sterio, timeo. Sic lúceo, & arceo cujus
Composita etcicum habent : sic à gruo, ut ingruo, natum:
Et quæcunque in vi formantur neutra secundæ,
Exceptis oleo, doleo, placeo, taceóque,
Pareo item, & careo, noceo, pateo, lateóque,
Et valeo, caleo : gaudem hæc namque supino.

Syn-

Syntaxis.

Syntaxis est debita partium orationis inter se Compositio & connexio, juxta rectam Grammatices rationem.

Ejus partes duæ sunt, Concordantia & Regimen.

Concordantiæ tres sunt; prima Nominativi & Verbi; Secunda substantivi & Adjectivi; tertia Antecedentis & Relativi.

Concordantia Nominativi & Verbi.

Verbum personale cohæret cum Nominativo, Numero & Personâ; ut, *Nunquam sera est ad bonos mores via.*

Nominativi Pronominum, *Ego, Nos, Tu, Vos, Ille, Illi;* raro exprimentur; ut *Si dixeris, æstuo, sudat.* Nisi *Emphasæ* aut *Distinctionis* causâ; ut, *Tu dominus, Tu vir, Tu mihi frater eris.*

Verba infiniti Modi pro Nominativo, Accusativum ante se statuunt; ut, *Omnem crede Diem tibi diluxisse supremum.*

Impersonalia precedentem Nominativum non habent; ut, *Non poterit jucundè vivi, nisi cum virtute vivatur.*

Concordantia Substantivi & Adjectivi.

Adjectivum sive Nomen, sive Pronomen, sive Participium cum substantivo, *Genere, Numero & Casu* consentit; ut, *Nullus ad amissas ibit amicus opes.*

Adjectivum absolute positum locum substantivi supplet alteri Adjectivo; ut, *Difficilia quæ pulchra.*

Concordantia Antecedentis & Relativi.

Relativum cum Antecedente concordat *Genere, Numero, & Personâ*; ut, *Prima, quæ vitam dedit, hora carpsit.* Pri-

32
Primitivum Possessivo inclusum est aliquando Ad-
jectivo Substantivum, & Relativo Antecedens; ut,
*Omnes laudare fortunas meas, qui filium haberem mihi
ingenio praeclitum.---Nostros vidisti flentis ocellos.*

Casus Relativi.

Quoties nullus Nominativus interseritur inter Re-
lativum & Verbum, Relativum erit verbo Nomi-
nativus: ut, *Turpe est illi, qui bene nati sunt, turpiter
vivere.*

At si Nominativus Relativo & Verbo interponatur,
relativum ejus erit casus, quem verbum sequens aut alia
vox, à qua regitur, post se postulat: ut, *Gratia ab offi-
cio, quod mora tardat, abest. Cujus numen adoro. Quo-
rum optimum ego habeo. Cui similem non vidi, &c.*

Exceptiones Concordantiæ Communes.

Plures Nominativi, substantiva vel Antecedentia cu-
juscunque numeri postulant Verbum, Adjectivum,
vel Relativum plurale: ut, *Dolor & Voluptas invicem
cedunt.*

Quod quidem Verbum cum Nominativo dignioris
personae; Adjectivum cum Substantivo, Relativum
cum Antecedente generis dignioris consentit: ut *Si Tu
& pater valeatis, ego & mater, qui sumus domi, va-
lemus.*

Verbum, Adjectivum, vel Relativum aliquando
concordat cum Infinitivo, clausulâ, aut voce aliquâ
materialiter sumptâ; Verbum verò in tertia personâ,
Adjectivum & Relativum in neutro genere ponuntur:
ut, *Mentiri non est meum. In Tempore veni, quod omni-
um rerum est primum.*

Verbum inter duos Nominativos, Relativum inter
duo Antecedentia diversorum numerorum positum, cum
alterutro convenire potest: ut, *Amantium ira amoris
redintegratio est. Nihil hic nisi carmina desunt. Estne
ea Lutetia, quos nos Parisios dicimus?*

Regimen

Regimen Substantivi.

Cum duo substantiva diversæ significationis concurrunt, quod sensu posterius est, in Genitivo ponitur; ut *Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit.*

Duo vel plura substantiva ad eandem rem spectantia, in eodem casu apponuntur; ut, *Et genus & formam regina pecunia donat. Marcus Tullius Cicero amico suo Lentulo salutem dicit.*

Adjectivum in neutro genere substantivè positum aliquando genitivum postulat; ut, *Non videmus id mantica, quod in tergo est.*

Laus & Vituperium rei in Genitivo vel Ablativo ponitur; ut, *Ingenui vultus puer. Vir nullâ fidē.*

Opus & usus Ablativum exigunt; ut *Authoritate tuâ nobis opus est.*

Opus autem adjectivè pro necessariis quandoque poni videtur, varièque construitur; ut, *Dux nobis & autor opus est. Dies nummos mihi opus esse. Alia, quæ opus sunt, para.*

Adjectivorum constructio.

Genitivus.

Adjectiva, quæ desiderium, notitiam, memoriam, atque iis contraria significant, genitivum adsciunt; ut, *Est natura hominum novitatis avida. Mens futuri præscia. Memor esto brevīs avi.*

Adjectiva verbalia in *ex* etiam in genitivum feruntur; ut, *Audax ingenii. Tempus edax rerum.*

Nomina partitiva, interrogativa, numeralia, comparativa & superlativa partitivè posita, genitivo, à quo & genus mutantur, gaudent; ut, *Utrum horum major, accipio. Manuum fortior est dextra. An quisquam hominum est, aequè miser ut ego? Divum promittere nemo auderet. Sapientum octavus quis fuerit, nondum constat.*

Usurpantur autem & cum his præpositionibus, *E, de, ex, inter, ante;* ut, *Est Deus & vobis alter. Solus de superis. Primus inter, vel, ante omnes.*

Interroga-

Interrogativum & ejus redditivum ejusdem casus & temporis erunt ; ut, *Quarum rerum nulla est satietas & divitiarum. Quid rerum nunc geritur in Anglia ?* consultitur de religione.

Fallit hæc regula, quoties interrogatio fit per *cujus, ia, iam* ; ut, *cujum pecus & laniorum* ; aut per dictionem variae Syntaxeos ; ut, *Furtive accusas, an homicidii ? utroque.*

Fallit denique cum Redditivum sit pronomem Possessivum, tum enim ponitur in casu nominis, à quo regitur Interrogativum ; ut, *Cujus est hic codex ? meus.*

Dativus.

Adjectiva quibus commodum, incommodum, similitudo, dissimilitudo, voluptas, submissio, aut relatio ad aliquid significatur, in dativum transeunt ; ut, *Sis bonus O felixque tuis. Turba gravis paci, placidaque inimica quieti. Qui color albus erat, nunc est contrarius albo. Fecundus amicis.*

Huc referuntur nomina, ex *con* præpositione composita ; ut, *consuvernalis, commilito, conservus, cognatus, &c.*

Quædam ex his, quæ similitudinem significant, etiam genitivo gaudent ; ut, *Quem metuis, par hujus erat. Instar montis Equus. Domini similis es.*

Communis, alienus, immunis, casibus variis serviunt ; ut, *Commune animantium omnium est. Mors omnibus communis. Non aliena consilii. Alienus ambitioni. Non alienus à studiis. Vobis immunibus hujus esse mali dabitur. Omnibus immunis. Immunes ab illis malis sumus.*

Natus, commodus, incommodus, utilis, inutilis, vehementer, aptus, interdum etiam accusativo cum præpositione adjunguntur ; ut, *Natus ad gloriam.*

Verbalia in *bitis* accepta passivè, & participialia in *du*, dativo adjecto gaudent ; ut, *O mihi post nullos Fuli memorande sodales ! Nulli pene trahilis astro Lucus erat.*

Accusativus.

Accusativus.

Magnitudinis mensura subijcitur adjectivis in accusativo; ut, *Gnomon septem pedes longus, umbram non amplius quatuor pedes longam reddit.*

Interdum & in ablativo; ut, *Fons latus pedibus tribus, Alius triginta.*

Interdum etiam & genitivo: ut, *In morem horti areas, latus pedum denum, longas quinquagenum facito.*

Ablativus.

Adjectiva, quæ ad copiam egestatēque pertinent, interdum Ablativo, interdum & genitivo gaudent; ut, *Crura thymo plena. Quæ regio in terris nostri non plena laboris? Dives opum. Expers fraudis.*

Comparativa, cum exponuntur per quā, ablativum adsciscunt: ut, *Vilius argentum est auro, virtutibus aurum (id est) quā Augur, quā virtutes.*

Adjectiva regunt ablativum significantem causam: ut, *Pallidus ira. Incurvus senectute.*

Forma vel modus rei adjicitur nominibus in ablativo: ut, *Facies miris modis pallida. Nomine Grammaticus, re barbarus. Sum tibi naturā parens, præceptor consiliis.*

Dignus, indignus præditus, captus, contentus, extorris, auferendi casum adjectum volunt: ut, dignus es odio. Sorte tuā contentus abi.

Horum nonnulla genitivum interdum vendicant; ut, *Militia est operis altera digna tui. Magnorum indignus avorum.*

Pronominis Constructio.

MEi, tui, sui, nostri, vestri genitivi primitivorum, ponuntur cum passio significatur: ut, *languet desiderio tui. Parsque tui laurat corpore clausa meo. Imago nostri.*

Meus, tuus, suus, noster, vester; adjiciuntur cum actio vel possessio rei denotatur: ut, *Favet desiderio tuo. Imago vestra, id est, quam nos possidemus.*

Sui,

Sui & suus reciproca sunt; hoc est; semper reflexuntur ad id quod præcessit in eadem oratione: ut, Petrus nimium admiratur se. Parci erroribus suis.

Aut annexa per copulam: ut, Magnopere Petrus rogas, ne se deseras.

Hæc demonstrativa, hic, ille, iste, sic distinguuntur: Hic, mihi proximum demonstrat; Iste, cum qui apud te est; Ille, cum qui ab utroque remotus est, indicat.

Ille, cum usurpatur, cum ob eminentiam rem quamplam demonstramus: ut, Alexander ille magnus: Iste, vero ponitur, quando cum contemptu rei alicujus mentionem facimus: ut, Istum æmulum, quoad poteris, ab eo pellito.

Hic & ille, cum ad duo anteposita referuntur; Hic, ad posterius & propius; Ille, ad prius & remotius proprie ac utilitissimè referri debet: ut, Agricola contrarium est pastoris propositum: Ille, quàm maxime subactis & puro solo gaudet, Hic novali graminosoque: Ille fructum è terra sperat, Hic è pecore. Est tamen ubi è diverso pronomen Hic ad remotius suppositum referri invenias, & Ille ad proximius.

Verborum Constructio.

Nominativus post Verbum.

Verba Substantiva, ut *Sum, forem, fio, existo*; verba vocandi passiva, *nominor, appellor, dicor, vocor, nuncupor*; & his similia, ut *Scribor, salutor, habeor, existimor*: item verba gestus, ut *Sedco, dormio, cubo, incedo, curro*, utrinque nominativum expetunt; ut, *Deus est summum bonum. Perpussili vocantur nani.*

Infinitum quoque utrinque eisdem casus habet, præcipue cum verba optandi, eisque similia, accedunt: ut, *Hypocrita cupis videri justus: Hypocrita cupis se videri justum. Nobis non licet esse tam disertis, vel disertis. Expediit bonas esse vobis.*

Quamvis in his postremis exemplis subaudiuntur accusativi ante verba infinita: *Nos esse disertis. Vos esse bonas.*

Genitivum post verba.

Verba æstimandi regunt genitivum qui pretium significat : ut, *Plurimi passim sit pecunia. Pudor parvi penditur.*

Æstimo, vel genitivum, vel ablativum adsciscit : ut, *Non hujus te æstimo. Magno ubique virtus æstima est.*

Singularia sunt ista : *Æqui boni consulo. Æqui boni facio*, id est, *In bonam accipio partem.*

Verba accusandi, damnandi, monendi, absolvendi, & consimilia, genitivum postulant, qui crimen significet : ut, *Qui alterum incusat probri, ipsum se inueneri oportet. Etiam sceleris condemnat generum suum. Admoneto illum pristina fortuna. Furti absolutus est.*

Vertitur hic genitivus aliquando in ablativum vel cum Præpositione, vel sine præpositione ; ut, *Condemnabo eodem ego te crimine. Uxorem de pudicitia graviter accusavi.*

Uterque, nullus, alter, neuter, alius, ambo, & superlativus gradus, non nisi in ablativo id genus verbis subduntur : ut, *Accusas furti, an stupri, an utroque ? sive de utroque ? Ambobus, vel de ambobus ? Neutro, vel de neutro ? De plurimis simul accusaris.*

Satago, *misereor*, *misereſco*, genitivum admittunt : ut, *Rerum suarum satagit. Misere laborum. Et generis misereſce tui.*

At *misereor* & *misereſco* rarius cum dativo leguntur : ut, *Huic misereor : misereſce mali.*

Reminiſcor, *obliviſcor*, *recordor*, *memini*, genitivum aut accusativum debiderant : ut, *Dasa fidei reminiscitur. Omnia, quæ curant, senes meminervnt. Memini de hac re, de armis, de te, id est, mentionem feci.*

Potior, aut genitivo, aut ablativo jungitur : ut, *Romani signorum & armorum potiri sunt. Potiuntur arena.*
Dativus post verbum.

Omnia verba acquisitive posita adsciscunt dativum ejus rei, cui aliquid quocunque modo acquiritur : ut, *Mibi illuc nec seritur, nec metitur. Nescio quid teneri oculus mihi fascinas agnos.*

Huic regula appendent varii generis verba.

In primis, verba significantia commodum aut incommodum regunt dativum: ut, *Non potes mihi commodare, nec incommodare.*

Ex his quædam efferruntur etiam cum accusativo: ut, *Si ea memorem, quæ ad ventris vitium conducunt, mora est. Naturæne ad eloquentiam plus conferas, an doctrina. Fessum quies plurimum juvas.*

Verba comparandi regunt dativum: ut, *Sic parvum componere magna solebam.*

Interdum additur accusativus etiam præpositione, ad: ut, *Si ad eum comparatur, nihil est.*

Verba dandi & reddendi regunt dativum: ut, *Fortuna multis nimium dedit, nulli satis. Ingratus est, qui gratiam bene merenti non reponit.*

Hæc variam habent constructionem: *Dono tibi hoc munus: Dono te hoc munero. Huic rei aliquid temporis impertias. Plurimâ salute Parmenomen suum impertis Gnatho. Aspersi mihi labem: aspersi me labe. Instravit equo penulam: instravit equum penula. Ut piger infido consuluisset viros: id est, dedisse consilium. Rectoremque ratum de cunctis consulit astris, id est, petiit consilium. Consule salutis tuæ, id est, prospice. Pessimè istuc in te atque in illum consulis: id est, statuis. Metuo, timeo, formido tibi, vel de te, id est, Sum sollicitus pro te, Metuo, timeo, formido te, vel à te, scilicet nè mihi noceas.*

Verba promittendi ac solvendi regunt dativum: ut, *Hæc tibi promitto. Es alienum mihi numeravi.*

Verba impetrandi & nuntiandi dativum requirunt: ut, *Imperas aut servis collecta pecunia cuique. Quid de quoque viro, & cui dicas, sape caveto. Dicimus, tempero, moderor, tibi, & te: Refero tibi, & ad te. Refero ad senatum, id est, propono; scribo, mitto, tibi, & ad te. Do tibi literas, ut ad aliquem feras: Do ad te literas, id est, Mitto ut legas.*

Verba fidendi dativum regunt: ut, *Vacuis committere venis nil nisi lene decet. Mulieri nè credas, nè mortuum quidem.*

Verba obsequendi, & repugnandi dativum regunt ; ut, *Semper obtemperat pius filius patri.* Ignavis precibus fortuna repugnat.

At ex his quædam cum aliis casibus copulantur ; ut, *Ad amorem nihil potuit accedere.* Hoc accessit meis malis. Illud constat omnibus ; seu inter omnes. Hac fratri mecum non conveniunt. Sævis inter se convenit urfis. Ausculto tibi, id est, obedio. Ausculto te, i. e. audio. Adamas diffidet magneti, seu cum magnete. Certat cum illo, & græcanicè illi. Noli pugnare duobus, id est, contra duos.

Verba minandi, & irascendi regunt dativum ; ut, *Utrique mortem minatus est.* Adolescenti nihil est quod succenseat. Sum cum compositis, præter possum, exigit dativum ; ut, *Rex pius est reipublicæ ornamento.* Mibi nec obest, nec prodest. Multa petentibus desunt multa.

Dativum postulant verba composita cum his præpositionibus præ, ad, con, sub, ante, post, ob, in, inter ; ut, *Ego meis majoribus virtute præluxi.* Subolet jam uxori, quod ego machinor, &c. Et cum Adverbis Satis, bene, malè ; ut, *benedixit nobis.*

Pauca ex his mutant dativum aliquoties in alium casum ; ut, *Præstat ingenio alius alium.* Multos virorum anteit sapientiâ. In amore hæc insunt vitia. Interdico tibi aquâ & igni.

Est pro habeo dativum exigit ; ut, *Est mihi namque domus pater.*

Huic confine, est suppetit ; ut, *Pauper enim non est cui rerum suppetit usus.*

Sum, cum multis aliis, geminum adsciscit dativum ; ut, *Exitio est avidæ mare nautis.* Speras tibi laudi fore, quod mihi vitio veris ?

Est ubi hic dativus, tibi, aut sibi, aut etiam mihi nullâ necessitatis, sed festivitatis potiùs causâ additur ; ut, *Suo sibi hunc jugulo gladio.*

Accusativus

Accusativus post Verbum.

Verba transitiva, siue Activa siue Deponentia, regunt Accusativum; ut, *Dedit mihi vestem. Minatus est nobis mortem.*

Verba Neutra, & alioquin intransitiva, Accusativum admittunt Nominis, quod est cognaræ significationis; ut, *Longam vitam vixit. Duram servis servitutem.*

Hunc accusativum mutant autores non rarò in ablativum; ut, *Diu videar vitâ vivere. Morte obit repentinâ.*

Duo Accusativi.

Verba rogandi, docendi, vestiendi, duplicem regunt accusativum; ut, *Posce Deum veniam. Dedocebo te istos mores.*

Rogandi verba interdum mutant alterum accusativum in ablativum; ut, *Veniam oremus ab ipso.*

Vestiendi verba interdum mutant alterum accusativum in ablativum, vel dativum; ut, *Induo te tunicâ, vel tibi tunicam.*

Ablativus post Verbum.

Quodvis verbum admittit ablativum significan-tem instrumentum, aut causam, aut modum actionis; ut, *Damona non armis sed morte subegit Iesus. Vehementer irâ excanduit. Mirâ celeritate rem peregit.*

Ablativo causæ & modi actionis aliquando additur præpositio; ut, *Baccharis præ ebrietate. Summa cum humanitate tractavit hominem.*

Quibuslibet verbis subjicitur nomen pretii in ablativo casu; ut, *Teruncio, seu vitiosâ nuce non emerim. Multo sanguine ac vulneribus ea victoria flexit.*

Excipiuntur hi genitivi sine substantivis positi, *Tanti, quanti, plaris, minoris, tantidem, quantivis, quantilibet, quanticunque;* ut, *Tanti eris aliis, quanti tibi fueris. Non vendo pluris, quàm alii.*

Sin addantur substantiva, in ablativo efferuntur; ut, *Tantâ mercede docuit, quantâ hætenus nemo.*

Valeo etiam interdum cum accusativo junctum reperitur; ut, *Dēnarii dicti, quod denos aris valebant; quinarii, quod quinos.*

Verba abundandi, implendi, onerandi, participandi, & his diversa, ablativo gaudent; ut, *Amore abundas Antipho. Sylla omnes suos divitiis explevit. Ego hoc te fuisse levabo. Aliquem familiarem suo sermone participavit.*

Ex quibus quædam nonnunquam etiam in genitivum seruntur; ut, *Quasi tu hujus indigeas patri. Implentur veteris Bacchi pinguisque ferina. Servum sui participavit consilii.*

Fungor, fruor, utor, nitor, vescor, dignor, muto, victo, ablativo junguntur; ut, *Optimum est alieni frui insaniā. In re mala animo si bono utare, juvat. Mutat quadrata rotundis. Vescor carnibus. Haud tali me dignor honore.*

Mereor cum Adverbis, bene, male, melius, pejus, optime, pessime, ablativum regit cum præpositione de; ut, *De me nunquam bene meritus est.*

Quædam accipiendi, distandi, & auferendi verba regunt ablativum cum præpositione à, ab vel ex; ut, *Accepi literas à patre. Istuc ex multis audiveram.*

Quibuslibet verbis additur ablativus absolute sumptus; ut *Imperante Augusto natus est Christus: imperante Tiberio, crucifixus. Nil desperandum, Christo duce, & auspice Christo.*

Eidem verbo diversi casus diversæ rationis apponi possunt; ut, *Dedit mihi vestem pignori, te præseme, propriâ manu.*

Verba Passiva, & Passivè significantia regunt Ablativum Agentis cum præpositione à vel ab; ut, *Laudatur ab his, cursa ut ab illis. Vapulabis à præceptore. Interdum dativum; ut, Honesti bonis viris, non occulta petuntur.*

Ceteri casus manent in passivis, qui fuerunt activorum; ut, *Accusaris à me furti. Dodoceberis à me istos mores. Privaberis magistratu.*

Quibusdam cum verbis, cum adjectivis, familiariter subjiciuntur

69
subjiciuntur verba infinita; ut, *Dicere quæ pudit, scribere jussit amor. Et erat tum dignus amari.*

De Gerundiis.

Gerundia in *di* pendent à quibusdam tum substantivis, tum adjectivis; ut, *Et quæ tanta fuit Romam tibi causa videndi? & Enas celsa in puppi jam certus vundi.*

Poeticè infinitivus modus loco Gerundii ponitur; ut, *Studium quibus arva tueri. Peritus medicari.*

Interdum non inveniuntè adjiciunt Gerundii vocibus etiam genitivus pluralis; ut, *Cum illorum videndi gratiâ me in forum contulissem. Concessa est diripiendi pomorum atque opsoniorum licentia.*

Gerundia in *do* pendent ab his præpositionibus, *A, ab, abs, de, è, ex, cum, in, pro;* ut, *Ignavi à discendo citò deterrentur. Ex defendendo, quàm ex accusando uberior gloria comparatur.*

ponuntur & absque præpositione; ut, *Alitur vitium, crescitque regendo. Scribendo discis scribere.*

Gerundia in *dum* pendent ab his præpositionibus, *Inter, ante, ad, ob, propter;* ut, *Inter cœnandum hilarer esse. Ante domandum Ingentes tollens animos.*

Cum significatur necessitas, ponuntur citra præpositionem, addito verbo *Est;* ut, *Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano. Vigilandum est ei qui cupit vincere.*

Vertuntur gerundii voces in nomina adjectiva; ut, *Generandi gloria mellis. Ad accusandos homines duci prævio, proximum latrocinio est. Delectari criminibus inferendis!*

De Supinis.

Prius supinum pro Infinitivo Activæ vocis ponitur post verbum aut participium, significans motum ad locum; ut, *Spēctatum veniunt. Milites sunt missi speculatum arcem.*

Illā verò, *Do venum, do filiam nuptum*, latentem habent motum.

Posterius supinum pro Infinitivo passivæ vocis poni potest post quædam Adjectiva; ut, *Quod factu factum est, idem est & dictum turpe*.

De Tempore & Loco.

T E M P U S.

Quæ significant partem temporis, in ablativo frequentius usurpantur, in accusativo raro: ut, *Nemo mortalium omnibus horis sapit. Nocte latent mendæ. Id tempus creatus est Consul.*

Quamquam hic eclipsis videtur esse præpositionis per vel sub.

Quæ autem durationem temporis & continuationem denotant, in accusativo, interdum & in ablativo effertur: ut, *Hic jam ter centum totos regnabitur annos. Noctes atque dies patet atri janua Ditis. Imperavit triennio, & decem mensibus.*

Dicimus etiam, *In paucis diebus. De die. De nocte. Promitto in diem. Commodum in mensem. Annos ad quinquaginta natus. Per tres annos studui. Puer id ætatis. Non plus triduum, aut triduo. Tertio, vel ad tertium calendæ, vel calendarum.*

Spatium Loci.

Spatium loci in accusativo effertur, interdum & in ablativo: ut,

Dic quibus in terris (& eris mihi magnus Apollo) Tres pateat cæli spatium non amplius ulnas. Jam mille passus procefferam. Abest bidui; subintelligitur spatium vel spatio, itinerè vel iter. Abest ab urbe quingentis millibus passuum.

Appellativa Locorum, &c.

Nomina appellativa & nomina majorum locorum adduntur sæpe cum Præpositione verbis significantibus motum aut actionem in loco, ad locum, à loco, aut per locum: ut, *In foro versatur. Meruit sub rege in Gallia. Per mare ibi ad Indos.*

Omne

Omne verbum admittit genitivum proprii nominis loci in quo fit actio; modo primæ vel secundæ declinationis, & singularis numeri sit; ut,

Quid Romæ faciam? mentiri nescio. Habebat Rhodi.

Hi genitivi, Humi, domi, militiæ, belli, propriorum sequuntur formam; ut, *Domi bellique simul viximus. Parvi sunt foris arma, nisi est consilium domi.*

Verum si proprium loci nomen pluralis duntaxat numeri, aut tertiæ declinationis fuerit; in dativo, aut ablativo ponitur; ut, *Thebis nutritus, an Argis? Cum una sola legione fuit Carthagini. Romæ Tybur amo ventosus, Tybure Romam.*

Sic utimur Ruri vel Rure, in ablativo; ut, *Ruri ferè se continet. Rure paterno Est tibi far modicum.*

Ad locum.

Verbis significantibus motum ad locum apponitur proprium loci in accusativo; ut, *Concessi Cantabrigiam ad capiendum ingenii cultum. Eo Londinum ad merces emendas.*

Ad hunc modum utimur Rus & Domus; ut, *Ego rus ibo. Ite domum.*

A Loco, Per Locum.

Verbis significantibus motum à loco, aut per locum, adjicitur proprium loci in ablativo; ut, *Nisi ante Romam profectus esses, nunc eam relinques. Eboraco (sive per Eboracum) sum profecturus iter.*

Ad eundem modum usurpantur Domus & Rus; ut, *Nuper exiit domo. Timco nè pater rure redierit.*

Impersonalium Constructio.

Genitivus.

HÆc tria impersonalia, Interest, refert, & est, quibulliber genitivis annectuntur, præter hos ablativos scæmininos, Meâ ruâ, suâ, nostrâ, vestrâ, & cuiâ; ut, *Interest magistratûs tueri bonos. Refert multum Republicæ*

*publica. Prudentis est multa diffimulare. Tua reser-
tissimum nōsse.*

Adjiciuntur & illi genitivi, Tanti, quanti, magni,
parvi, quantūque, tantidem; ut, *Vestis parvi inter-
est. Et, Interest ad laudem meam.*

Dativus.

In dativum feruntur hæc impersonalia, Accidit, cer-
tum est, contingit, constat, confert, comperit, condu-
cit, convenit, placet, displicet, dolet, expedit, evenit,
liquet, libet, licet, nocet, obest, prodest, præstat, patet,
stat, restat, beneficit, malefit, satissit, superest, sufficit,
vacat pro otium est; ut, *Convenit mihi tecum. Emori
per virtutem mihi præstat, quàm per dedecus vivere.
Non vacat exiguis rebus adesse Jovi.*

Accusativus.

Hæc impersonalia accusandi casum exigunt, Juvat,
deceat, cum compositis, delectat, oportet; ut, *Ad juvat
ire per altum. Uxorem ades curare deceat. Dedeceat vi-
ros muliebriter rixari.*

His verò, Attinet, pertinet, spectat, propriè additur
præpositio Ad; ut, *Mene vis dicere quod ad te attinet?
Spectat ad omnes bene vivere. Persinet in utramque
partem.*

His impersonalibus subjicitur accusativus cum geni-
tivo, Pœnitet, cœdet, miseret, miserescit, pudet, piget;
ut, *Si ad centesimum vixisset annum, senectutis cum sua
non pœniteret. Tædet animam meam vitæ mea.*

Nonnulla impersonalia remigrant aliquando in per-
sonalia; ut, *Non omnes arbusta juvant. Namque de-
cent animos mollia regna tuos.*

Cœpit, incipit, desinit, debet, solet, & potest, imper-
sonalibus juncta, impersonalium formam induunt; ut,
*Ubi primum cœperat non convenire, quæstio oriebatur.
Tædere solet avaros impendii. Perveniri ad summum,
nisi ex principis, non potest.*

Verbum impersonale passivæ vocis, similem cum
personalibus passivis casum obinet; ut, *Ab hostibus
constanter pugnatur.*

Qui quidem casus interdum non exprimitur; ut,
Arato discumbitur offro.

Verbum impersonale passivæ vocis, pro singulis personis utriusque numeri indifferenter accipi potest; ut, *Statutur*: id est, *sto, stas, stat, statum, statis, stant*: videlicet ex vi adjuncti obliqui; ut, *Statutur à me*, id est, *sto*. *Statutur ab illis*, id est, *stant*.

Participii Constructio.

Participia regunt casus verborum à quibus derivantur; ut, *Duplices tendens ad sidera palmas, Talia voce refert. Libera lacte domum referent distrema capella. Diligendus ab omnibus.*

Participia Passivè significantia frequentius dativum regunt; ut, *Restat Chremes, qui mihi exorandus est.*

Genitivus.

Participiorum voces, cum sunt nomina, genitivum postulant; ut, *Alieni appetens, sui profusus. Inexpertus belli. Indoctus pile.*

Accusativus.

Exosus, perosus, petasus, activè significantia accusativum regunt; ut, *Immundam segnitiam perosa. Petasus ignaviam suam.*

Exosus & perosus etiam cum dandi casu leguntur, videlicet passivè significantia; ut, *Germani Romanis perosi sunt. Exasus Deo & sanctis.*

Ablativus.

Natus, prognatus, satus, cretus, creatus, ortus, editus, in ablativum feruntur; ut, *Bona bonis prognata parentibus. -- Quo sanguine cretus? Venit orta mari.*

Adverbii Constructio.

Nominativus.

EN & ecce, demonstrandi adverbia, nominativo frequentius junguntur, accusativo rarius; ut, *En Priamus. Ecce tibi status nosser. En quatuor aras.*

En

En & ecce exprobrantis, soli accusativo neſtuntur; ut, *En animum & mentem. Ecce autem alterum.*

Genitivus.

Quædam adverbia loci, temporis, & quantitatis, genitivum poſt ſe recipiunt.

Loci; ut, *Ubi, ubinam, nuſquam, eò longè, quò, ubi-
vis, huccinè; ut, Ubi gentium? Quò terrarum abiis?
Nuſquam loci invenitur. Eò impudentia ventum eſt.*

Temporis; ut, *Nunc, tunc, tum, interea, pridie, po-
ſtridie; ut, Nihil tunc temporis ampliùs quàm flere
poſeram. Pridie ejus dici pugnam inierunt. Pridie ca-
lendarum, ſeu calendas.*

Quantitatis; ut, *Parùm, ſatis, abundè, &c. ut, Satis
eloquentiæ, ſapientiæ parùm. Abundè fabularum au-
divimus.*

Cedò, ſagitantis exhiberi, accusativum regit; ut,
Cedò quemvis arbitrum.

Ablativus.

Adverbia diverſitatis, *Aliter, ſecus; illa duo, Ante,
poſt, cum ablativo non ratò inveniuntur; ut, Multò
aliter. Paulò ſecus. Multò antè. Longe ſecùs Virg--- lon-
go poſt tempore venit. Paulò poſt. Niſi & ipſa Adver-
bia potiùs cenſenda ſunt.*

Plùs nominativo, genitivo, accusativo, & ablativo
junctum reperitur; ut, *Paulò plus trecenta vehiculà ſunt
amiſſa. Plùs quàm quinquaginta hominum ceciderunt.
Abierat acies paulò plùs quingentos paſſus.*

Adverbia ab aliis vocibus deducta, eorum caſum re-
gunt; ut, *Canit ſimiliter huic. Caſtra propiùs urbem
moventur. Optimè omnium dixit.*

Quibus verborum modis quæ congruant
Adverbia.

*Ubi, poſtquam, & cùm, temporis adverbia, interdum
indicativis, interdum verò ſubjunctivis, verbis appo-
nuntur; ut, Hæc ubi dicta dedit. Ubi nos laverimus, ſi
voles, lavato. Cùm faciam vitulà pro frugibus. Cùm ca-
nerem reges.*

Donec

Donet pro Quamdiu, indicativo gaudet; ut, *Donet eris felix, multos numerabis amicos.*

Pro Quousque, nunc indicativum, nunc subjunctivum exigit; ut, *Cogere donet ovis stabulis numerumque referre Jussit. Donet ea aqua quam adjeceris decoct a sis.*

Dum, de se presenti non perfecta, aut pro Quamdiu, fatendi modum poscit; ut, *Dum apparatur virgo in con-elavi. Ego te meum dici tantisper volo, dum quod te dignum est facis.*

Dum pro dummodò, subjunctivo necitur; ut, *Dum profim tibi.*

Dum pro donec, subjunctivo tantum; ut, *Tertia dum Latio regnantem viderit astra.*

Quoad pro quamdiu, vel indicativis, vel subjunctivis; pro donec, subjunctivis solis adhibetur; ut, *Quoad expectes contubernalem? Quoad possem, ab ejus latere, nunquam discederem. Omnia integra servabo quoad exercitus huc mittatur.*

Quasi, ceu, tanquam, perinde, acsi, haud-secus-acsi subjunctivo apponuntur; ut, *Tanquam feceris ipse aliquid. Quasi non nortimus nos inter nos.*

Nè prohibendi, vel imperativis, vel subjunctivis præponitur; ut, *Nè savi, magna sacerdos. Hic nebula magnus est, nè metuas.*

Nè pro non, cæteris modis inservit.

Adverbia, accedente casu, transeunt in præpositiones; ut, *Cantabit vacuus coram latrone viator.*

De Conjunctionum Constructione.

Conjunctiones copulativæ & disjunctivæ, cum his quatuor, quàm, nisi, præterquam, an, similes omnino casus necunt; ut, *Socrates docuit Xenophontem & Platonem. Est minor natus quàm tu. Nemini placet nisi (vel præterquam) sibi.*

Excepto, si casualis dictionis ratio aliqua privata repugnet vel aliud poscat; ut, *Emi librum centussi & pluris. Vixi Romæ & Venetiis.*

Conjunctiones copulativæ & disjunctivæ aliquoties

quoties similes modos & tempora conglutinant; ut,
Recto flat corpore, despicique terras.

Aliquoties autem similes modos sed diversa tempora;
ut, *Nisi me lætasses amantem & vana spe produceres.*
Tibi gratias ego, & te aliquando collaudare possum.

Etiā, tamen si, etiam si, quanquam, quamvis & licet
frequentius subiunctivum postulant; ut, *Quamvis E-*
lyfios miretur Græcia campos. Ipse licet veritas.

Ni, nisi, si, siquidem, quod, quia, quā, postquam,
posteaquam ubi pro postquam, nunquam, priusquam,
& indicativis & subiunctivis adherent; ut, *Castigo te,*
non quod odio habeam, sed quod amem. Aliud honestum
iudicas, quā Philosophi statuunt.

Si, utrique modo jungitur; at Si pro Quamvis sub-
iunctivo tantum; ut, *Redeam? non si me obsecres.*

Siquis tantum indicativo; ut, *Siquis adest.*

Quippe, cum proprium habet verbum, gaudet indi-
cativo; ut, *Danda est huic venia, quippe agrotat. Si*
addideris Qui, ututque admittit modum; ut, Non est
huic danda venia, quippe qui jam bis pejeravit, sive pe-
jeraverit.

Qui, cum habet vim causalem, subiunctivum postulat;
ut, *Stultus es, qui huic credas.*

Cum pro quamvis, pro quandoquidem, vel quoni-
am, subiunctivis semper adheret; ut, *Nos cum præcipi*
nihil posse dicamus, tamen aliis de rebus differere sole-
mus. Cum sis officiis Græcæ virilibus aptus.

Nè, an, num, interrogandi particulæ indicativum
amant; ut, *Superdane & vescitur aurâ & Ethereâ?*

At cum accipiuntur dubitativè aut indefinitè, sub-
iunctivum postulant; ut, *Viso num redieris. Nihil re-*
fers, facerine, an persuasorik.

Ut conjunctio causalis, & positum pro nè non, pro
quanquam, & pro ut pote, subiunctivo servit; ut, *Filium*
illuc perducere, ut unà esset meum. Metuo ut substeri-
ne non substes. Ut omnia contingant, quæ volo. Non est
tibi fidendum, ut qui toties fefelleris.

Ut Adverbium pro Postquam, pro Quomodo, pro
vel Sicut, & interrogativum, indicativis necitur; ut, *Ut*
ab

ab urbe discessi, nullum intermisi diem, quin scriberem.
Tu tamen has nuptias perge facere, ut factu. Credo mi est
dementia. Ut valet? Ut meminit nostri?

Præpositionum Constructio.

PRæpositio subaudita, interdum facit, ut addatur ablativus: ut, *Habeo te loco Parentis*, id est, *in loco*. *Apparuit illi humana specie*, i. *sub humana specie*. *Discessit magistratu*, id est, *à magistratu*.

Præpositio in compositione eundem nonnunquam casum regit quem & extra compositionem regebat; ut, *Prætereo te insalutatum*. *Deserunt naves scopulo*.

Verba composita cum *A*, *ab*, *ad*, *con*, *de*, *ex*, *in*, nonnunquam repetunt easdem præpositiones cum suo casu extra compositionem, idque eleganter; ut, *Abstinerunt à viris*. *Amicos advocabo ad hanc rem*.

In, pro *erga*, *contra*, & *ad*, accusativum habet; ut, *Accipit in Teucros animum mentemque benignam*. *In te committere tantum*. *Quid Troes potuerunt? Via ducit in urbem*.

Idem cum accusativo jungitur, quoties divisio, mutatio, aut incrementum rei cum tempore significatur; ut, *Estque locus partem ubi se via findit in ambas*. *Versa est in cineres sospite Troja viro*. — *amor mihi crescit in horas*.

In, cum significatur actus in loco, ablativum postulat; ut, *Spektatur in ignibus aurum*.

Sub pro *Ad*, *per*, & *ante*, accusativo innititur; ut, *Sub umbram properemus*. *Legati fere sub id tempus missi*; id est, *per id tempus*. --- *Sub noctem cura recursum*; id est, *Paulò ante noctem, vel instante nocte*. Aliàs ablativum admittit; ut, *Quicquid sub terra est*. --- *Sub nocte silenti*; id est, *in nocte silenti*.

Super pro *Ultra*, accusativo jungitur; ut, *Super Garamantas & Indos*.

Super pro *de*, & *in*, ablativo; ut, *Multus super ea res, variusque rumor*. *Eronde super viridi*.

Subter, uno significatu utrique casui apud autores jungitur:

78
jungitur; ut, *Pugnatum est super subterque terras.*
--- *Omnes ferre libet subter densa testudine casus.*

Tenus gaudet ablativo & singulari & plurali; ut,
Tube tenus. Pectoribus tenus. Ac genitivo tantum
plurali; ut, *Crurum tenus.*

Præpositiones, cum casum amittunt, migrant in ad-
verbia; ut, *Longo post tempore venit. Ponē subit con-*
jux. Coram quem quæritis adsum.

Interjectionum Constructio.

O Exclamantis, nominativo, accusativo, & vocati-
vo jungitur; ut, *O festus dies hominis! O fortu-*
natos nimium bona si sua norint, Agricolas! O formose
puer, nimium ne crede colori.

Heu & pro, nunc nominativo, nunc accusativo ad-
herent; ut, *Heu pietas! Heu stirpem invisam! Pro*
Deum atque hominum fidem! Pro sancte Jupiter!

Hei & vae, dativo apponuntur; ut, *Hei mihi quod*
nullis amor est medicabilis herbis! Vae misero mihi,
quanta de spe decidi!

De

De Carminum Ratione.

Tempus est syllabæ pronuntiandæ mensura. Syllabæ brevis unius est temporis ; longa verò duorum.

Tempus breve sic notatur [v]

Longum autem sic [-] ut, Tēriā.

Ex syllabis iusto ordine dispositis fiunt pedes.

Est autem Pes duarum syllabarum pluriūve constitutio, ex certa temporum observatione.

Pedum alii dissyllabi, alii trissyllabi.

Dissyllabi sunt,	{	Spondæus,	} ut,	-- Virtus.
		Pyrrhichius,		vv Deus.
		Trochæus,		- v Pank.
		Jambus.		v- Amans.

Trissyllabi octo.	{	Molossus,	} ut,	-- Magnater.
		Tribrachus,		vvv Dominus
		Dactylus.		-vv Scribere.
		Anapæstus,		vv Pietas.
		Bacchius,		v- Hænestas,
		Antibacchius,		--v Audire
Amphimacer,	-v Charitas.			
Amphibrachus,	v-v Venire.			

Porro, pedes iusto numero atque ordine concinnati, carmen constituunt.

Est enim Carmen, oratio iusto atque legitimo pedum numero constituta.

Carmen composituro in primis discendum est, pedibus ipsum ritè metiri, quam Scansionem vocant.

Est autem Scansio, legitima carminis in singulos pedes commensuratio.

De Generibus Carminum.

Carminum genera usitiora, de quibus nos hoc loco potissimum tractare decrevimus, sunt Heroicum, Elegiacum, Asclepiadæum, Sapphicum, Phalæucium, Jambicum.

E

Carmen

Carmen Heroicum.

Carmen Heroicum, quod idem Hexametrum dicitur, constat pedibus numero quidem sex, genere verò duobus, dactylo & spondeo. Quintus locus dactylum, sextus spondeum peculiariter sibi vendicat: Reliqui hunc vel illum, pro ut volumus: ut,

- uu - uu - uu - - - uu - -

Tytiretu patula recubans sub regmine fagi.

Reperitur aliquando spondeus etiam in quinto loco: ut, *Chara Deum soboles, magnum Jovis incrementum.*
Ultima cujusque versus syllaba habetur communis.

Carmen Elegiacum.

Carmen Elegiacum, quod & Pentametri nomen habet, è duplici constat Penthemimetri, quarum prior duos pedes, dactylicos, spondaicos, vel alterutros comprehendit, cum syllaba longa; altera etiam duos pedes, sed omnino dactylicos, cum syllaba item longa: ut,

- - - uu - - u u - u u -

Res est solliciti plena timoris amor.

Carmen Asclepiadæum.

Carmen Asclepiadæum, constat ex spondeo & dactylo, & syllaba longa, & duobus deinde dactylis: ut,

- - - uu - - uu - uu

Mecenas atavis edite regibus.

Sapphicum.

Carmen Sapphicum constat ex trocheo, spondeo, dactylo, & duobus demum trochæis: ut,

- u - - - uu - u - -

Jam satis terris nivis atque diræ.

In hoc tamen carminis genere, post tres versus additur Adonicum, quod constat ex dactylo & spondeo: ut,

- uu

- u - - - u u - u - -
Integer vita, scelerisque parus,
 - u - - - u u - u -
Non eget Mauri jaculis nec arcu,
 - u - - - u u - u -
Nec venenatis grvida sagittis,
Fusce pharetra. - u u -

Phaleucium, five Hendecasyllabum.

Carmen Phaleucium, five Hendecasyllabum, constat ex spondeo, dactylo, & tribus tandem trochæis; ut,

- - - u u - u - - u -
Quoquod diffugas pavens Mabili,
Nostrium non poteris latere nasum.

Jambicum Archilochium.

Legitimus versus Jambicus è solis constat Jambis: ut,

u - u - u - u - u - u -
Suis & ipsa Roma viribus ruit.

Recipit tamen interdum in locis imparibus, pro Jambo, tribrachum, spondeum, dactylum, anapæstum. atque in paribus tribrachum, spondeum rariùs.

Hoc carmen in duo genera deducitur, Dimetrum, & Trimetrum, five Senarium.

Dimetrum constat ex quatuor pedibus: ut,

O Carminum dulces nota - u - - u -
Quas ore pulchra melleo - u - u - u -
Fundis, lyræque succinik - - u - u - u -

Trimetrum, five Senarium.

Trimetrum, senis constat pedibus: ut,

- u - - - u - u - u - -
Cura leves loquuntur, ingentes stupent.

DE QUANTITATE primarum syllabarum.

PRimarum syllabarum quantitas octo modis cognoscitur :

Positione, vocali ante vocalem, diphthongo, derivatione, compositione, præpositione, regula, exemplo seu autoritate.

Positio. Regula I.

Vocalis ante duas consonantes, aut duplicem in eadem dictione, ubique positura longa est : ut,

Ventus, axis, patrio.

Quod si consonans priorem dictionem claudat, sequente item à consonante inchoante, vocalis præcedens etiam positione longa erit : ut,

Major sum, quàm cui possit fortuna nocere.

Syllabæ *jor, sum, quàm & sit*, positione longæ sunt.

At si prior dictio in vocalem brevem exeat, sequente à duabus consonantibus incipiente, interdum, sed rarius producitur : ut,

--- uu --- u ---

Occulta spolia, & plures de pace triumphos.

Vocalis brevis ante mutam, sequente liquida, communis redditur : ut, *Patris, volucris*. Longa verò non mutatur : ut, *Aratrum, simulacrum*.

Vocalis ante alteram. Regula II.

Vocalis ante alteram in eadem dictione ubique brevis est : ut, *Dēus, mēus, vīus, pīus*.

Excepas genitivos in *jus*, ut *Unius, illius, &c.* Ubi *i* communis reperitur, licet in alterius semper sit brevis, in alius semper longa.

Excipiendi sunt etiam genitivi & dativi quintæ declinationis, ubi *e*, inter geminum *i*, longa fit : ut, *Facti* ; alioqui non : ut, *Rēi, spēi, fidēi*.

Fi etiam in fio, longa est, nisi sequatur e & r simul: ut
Fierem, Fieri.

Sic sunt octo mariti, - - - - - du - -

Quod fieri non posse putes. - - - - - vu - - - - - vu -

Obe Intersectio, priorem syllabam ancipitem habet.

Vocalis ante alteram in Græcis dictionibus subinde
longa fit: ut, Dicite Pîerides. Respice Læerten. Et
in possessivis: ut Aenēia nutrix. Rhodopēius Or-
phēus.

Diphthongus. Regula III.

Omnis diphthongus apud Latinos longa est, ut Aū-
rum, neuter, musæ: nisi sequente vocale: ut, Præire,
præultus, præamplus.

Derivatio. Regula IV.

Derivativa eadem cum primitivis quantitatem sor-
tiuntur: ut, amator, amicus, amabilis, prima brevi ab
āmo. Excipiuntur tamen pauca, quæ à brevibus dedu-
cta primam producunt.

Cujus generis sunt,

Vox vōcis, à vōco.	Jūcundus, à jūvo.
Lex lēgis, à lēgo,	Jūnior, à jūvenis.
Rex rēgis, à rēgo.	Mōbilis, à mōveo.
Sēdes & sēdile, à sēdeo.	Hūmanus, ab hōmo.
Jūmentum, à jūvo,	Vōmer, à vōmo.
Fōmes & fōmentū, à fōveo.	Pēdor, à pēde.
Sunt & contrā, quæ à longis deducta, corripiuntur, qualia sunt,	
Dux dūcis, à dūco.	Gēnuī, à gigno.
Dīcax, maledīcus & id	Frāgor, } à frāngo.
genus multa, à dico.	Frāgilis, }
Fīdes, à fīo.	Nōto, as, à nōtu.
ārena, } ab āreo.	Nāto, as, à nātu.
ārista, }	Dīsertus, à dīssero.
Pōsui, à pōno.	Sōpor, à Sōpia.

Et alia nonnulla ex utroque genere, quæ relinquuntur studiosis inter legendum observanda.

Compositio. Regula V.

Composita simplicium quantitatem sequuntur; ut, Pōtens, impōtens. Sōlor, Consōlor. Lēgo, is, Perlēgo. Lēgo, as, Allēgo.

Excipiuntur tamen hæc brevia à longis enata; ut,
Innūba, } à nūbo. { Dejēro, } à jūro.
Pronūba, } Pejēro, }

Præpositio. Regula VI.

Ex præpositionibus hæc ubique producuntur: A, de, præ, se, e, nisi vocali sequente; ut *Unda dehiscens*, -- *Sudibúsve praustris*.

Pro quoque longa est, præterquam in istis.

Prōcella, prōfugus, prōtervus, prōnepos, prōpago pro stirpe, prōfanus, prōfiteor, prōfundus, prōficiscor, prōfari, prōpero, prōfugio, prōfecto.

Procurro, profundo, propello, propulso, propago, as, primam syllabam habent ancipitem.

Prōpheta & prōpino, Græca sunt per o parvum, & proinde primam brevem habent.

Di, etiam producitur, nisi in Dirimo, & Difera.

Reliquæ præpositiones, si positio finat, corripuntur. Cujusmodi sunt, Ad, ob, ab, sub, re, in, &c.

Regula VII. Canon I.

Omne præteritum dissyllabum, priorem habet longam; ut, Lēgi, ēmi, Excipias tamen Fīdi à *findo* hūi dēdi, scīdi, stēti, rūli.

Canon II.

Primam præteriti geminancia, primam iidem brevem habent; ut,

Pæpen

Tētēdi,	Tūtudi,	Dīdici,
Tōtōndi,	Fēfelli,	Cēcīdi, à cado.
Mōmordi,	Tētīgi,	Cēcīdi, à cado.

Quin & supinum dissyllabum priorem quodque producit; ut, Mōtum, Lātum, Lōtum Crētum. Excipe Quītum, Sītum, Lītum, ītum, Rūtum, Rātum, Dātum, Sātum.

Et cītum à cieo, es: nam scītum à scio, scis quartæ priorem habet longam.

Exemplum seu Autoritas. *Regula VIII.*

Quarum verò syllabarum quantitas, sub prædictas rationes non cadit à poetarum usu, exemplo atque auctoritate petenda est certissima omnium regula. Discant ergo pueri observare ex poetis communes primarum syllabarum quantitates: cujus sortis sunt.

Britannus, Bithynus, Cacus, Cosyra, Crathys, Pachinus, Palatium, Pelion, Creticus, Curetes, Diana, Fidene, Gradivus, binulus, Pyrene, Rubigo, Rutilius, Hymen, Italus, liquor, liquidus, Lycas, Orion, rudo, Sychæus, Sycanius, & similia.

De Mediis Syllabis.

Medix syllabæ partim eadem ratione qua primæ, partim etiam ex incrementis genitivi, atque conjugationis analogiâ cognosci possunt.

De incrementis genitivi nominum polysyllaborum, supra in generibus nominū abundè dictum arbitramur, unde petere licebit, si quid de hac re hæsitaveris. Cetera frequens lectio, & optimorum Poetarum observatio, facillè suppeditabunt.

Conjugationis analogiam ex imbibitis rudimentis pueri didicerunt, nempe **A**, indicem primæ conjugationis, longam esse naturā, præterquam in do, & ejus compositis, quando hujus sunt conjugationis: ut, Dā-

mus, circumgatus, Diablis, circumdatus, Dare, circundare.

Præterea syllabas rimus & ritis, in præterito perfecti modi subjunctivi, ubique pro brevibus habenda animadvertant, in futuro autem in oratione prosa longas esse debere; in carmine verò indifferentes reperiri, quemadmodum contendit Aldus: ut, Præterito Amavérimus, amavéritis: Futuro, Amaverimus, amaveritis.

Est & ubi mediæ syllabæ variant apud Poetas, ut in his quæ subjunximus: Connubium, Ficedula, Malea, Pharsalia, Batavus, Sidonius, & in similibus.

Adjectiva in *inus* latina, penultimam producant: ut, *Clandestinus*, *mediastinus*, *parietinus*, *maturnus*, *vesperinus*, *repentinus*.

Præter hæc sequentia,

Diutinus,	Serotinus,
Craftinus.	Oleaginus,
Prestinus,	Faginus,
Perendinus,	Cedrinus,
Hornotinus.	Carbasinus.

Et reliqua materialia, sive à metallorum nominibus formata in *inus*, qualia sunt permulta à Græcis vocibus deducta in *ius* ut, ChrySTALL^{us} inq̃, myrrh^{inus}, hyacinth^{inus}, adamant^{inus}, &c.

Cætera facilius docebit usus, & Poetarum observatio, quàm ullæ Grammaticorum regulæ, quas sine ullo aut modo aut fine de mediarum syllabarum quantitate tradere solent.

Quare illis prætermisſis, ad ultimarum ſyllabarum
quantitates aperiendas jam accingamur.

De Ultimis Syllabis.

Quanquam ultimæ syllabæ ipsum literarum numerum aut æquant, aut etiam superant, non tamen pigebit illas etiam ordine percurrere.

Primum *a* finita, producuntur; ut Amā, contrā,
ergā. Excipias Putā, itā, quia.

Item,

item, nominativos, & omnes casus in *a*, cujuscunque fuerint generis, numeri, aut declinationis, præter vocativos in *a*, à Græcis in *as*: ut *ô Anea, ô Thomâ*, & ablativum primæ declinationis: ut ab hac *Musâ*. Numeralia in ginta, & finalem habent communem, sed frequentius longam: ut *trigintâ, quadragintâ*.

In *b, d, t*, desinentia, brevია sunt; ut *ab, ad, caput*.

In *c* desinentia, producuntur, ut *ac, sic, & hîc* adverbium. Sed tria in *c* semper contrahuntur; ut *Lâc, nêc, donêc*. Duo sunt communia; *Fac, & pronomem Hic*: & neutrum *Hoc*, modò non sit ablativi casus.

E finita, brevია sunt; ut *marê, penê, legê, scribê*.

Excipiendæ sunt omnes voces quintæ inflexionis in *e*; ut *Diê, fidê*, unâ cum adverbis inde enatis; ut *Hodîe, quotidîe, pridîe, postridîe, qua-rê, qua-de-rê, ea-rê*: & siqua sunt similia. Et secundæ item personæ singulares imperativorum activorum secundæ conjugationis; ut *Docê, movê, manê, cavê*.

Producuntur etiam monosyllaba in *e*; ut *Mê, tê, sê*: præter *Quê, nê, vê*, conjunctiones encliticas.

Quin & adverbia quoque in *e*, ab adjectivis deducta, & longum habent; ut *Pulchrê, doctê, valdê* pro *valide*. Quibus accedunt *Fermê, ferê*. Benê tamên & malê corripuntur omninò.

Postremò, quæ à Græcis per *a* scribuntur, naturâ producuntur, cujuscunque fuerint casus, generis, aut numeri; ut *Lethê, Anchisê, Cetê, Tempê*.

I finita, longâ sunt; ut *Dominî, magistrî, amarî, docerî*. Præter *mibi, tibi, sibi, ubi, ibi*, quæ sunt communia.

Nisi verò & quasi corripuntur: Cujus etiam sortis sunt dativi & vocativi Græcorum, quorum genitivus singularis in *os* breve exit; ut,

Huic	{	Palladî,	} Vocat. ô	{	Amaryllî,	
		Phillidî,			{	Alexî,
		Minoidî,			{	Daphnî.

L finita corripuntur; ut, *Animâl, Annibâl, mêt, pugîl, Sâl, consûl*. Præter nil contractum à *nihil*, &
[ol]

Raphaël, Daniël.

N finita producuntur; ut, Pān, Hymēn, quin,
Xenophōn, nōn, dāmōn.

Excipe forsān, forsītān, ān, tamēn, attamēn, ve-
runtamēn.

Corripitur & In, cum compositis : ut, Exin, subin,
dein, proin.

Accedunt his & voces illæ, quæ per apocopen ca-
strantur, ut, Měn? Viděn? Audin? Nemōn?

Nomina item in *en*, quorum genitivus inis correptum habet; ut, *Carmēn*, *crimēn*, *pectēn*, *tibicēn*, inis.

Græca etiam in *on*, per *o* parvum cuiusque fuerint casus : ut, Nom. Iliōn, peliōn. Accus. Caucasōn, pylōn.

Quædam etiam in *in* per *i*, ut Alexⁱⁿ. In *yn* per *y*, ut,
It n.

In quoque à Nominativis in Δ : ut, Nominat.
Iphigenia, Ægina. Accusat. Iphigeniān, Æginiān.

Nam in *an*, à nominativis in *as*, producuntur : ut,
Nominat. Æneas, Marfyas, Accusat. Æneān, Marfyān.

O finita communia sunt : ut, Amo, virgo, porro, do-
endo, legendo, eundo, & aliæ gerundii voces in do.

Præter obliquos in *o*, qui semper producuntur: ut,
huic Dominō, servō. Abl. hoc templō, damnō.

• Et adverbia ab adjectivis derivata: ut, Tantō, quan-
tō, liquidō, falsō, primō, manifestō, &c.

Præter sedulò, mutuò, crebrò, serò, quæ sunt communia.

Cæterùm modò & quomodò, semper corripuntur.

Cirò quoque, ut & ambo duo, ego, atque homo,
leguntur producta.

Monosyllaba tamen in *o* producuntur; ut *Dō*, *flō*,
& *ergō*, pro causa.

Item Græca per e cuiuscunque fuerint casus: ut hæc
apphō, Didō. Hujus Androgeō, Apollō. Hunc Athō,
pollō.

R finita corripuntur; ut, Căsar, torcular, pěr, yir,
côr, turtur.

Cor, semel apud Ovidium productum legitur; ut,

• uu - uu - - uu - uu - -

Molle meum levibus cor est violabile testis.

Producuntur etiam *Fār, lār, nār, vēr, fūr, cūr*; *Pār* quoque cum compositis; ut, *Compar, impar, dispār.*

Græca quædam in *er*, quæ illis in *no* desinunt; ut, *Ætēr, crater, charactēr, æthēr, socr.*

Præter *patēr & matēr*, quæ apud Latinos ultimam brevem habent.

S finita, pares cum numero vocalium habent terminationes, nempe, *As, es, is, os, us.*

Primo, *as* finita producuntur; ut, *Amās, musās, majestās, bonitās.*

Præter *Græca* quorum genitivus singularis in *des* exit; ut, *Archās, Pallās.* Genitivo *Archadēs, Palladēs.*

Et præter accusativos plurales nominum crescentium; ut, *Herōs, Heroos: Phyllis, Phyllidos.* Accusativo plurali, *Heroās, Phyllidās.*

Es finita longa sunt; ut, *Anchisēs, sedēs, docēs, patres.* Excipiuntur nomina in *es*, tertiæ inflexionis, quæ penultimam genitivi crescentis corripunt; ut, *Milēs, segēs, divēs.* Sed *Ariēs, abicēs, paricēs, cerēs, & pēs*, unā cum compositis; ut, *bipēs, tripēs, quadrupēs*, longa sunt.

Es quoque *à sum*, unā cum compositis corripitur; ut, *Potēs, adēs, prodēs, obēs.*

Quibus penes adjungi potest, unā cum neutris ac nominativis pluralibus *Græcorum*: ut *Hippomanēs, cacoethēs, Cyclōpēs, Naiadēs.*

Is finita, brevia sunt: ut *Paris, panis, tristis, hilaris.*

Excipe obliquos plurales in *is*, qui producuntur: ut *Musis, mensis, à mensa, dominis, templis.*

Item quæ *is* pro quibus, cum producentibus penultimam genitivi crescentis: ut *Samnīs, Salamīs: Genitivo Samnitīs, Salamīnis.*

Adde huc quæ in *eis* diphthongum desinunt, sive *Græca*, sive *Latina*, cujuscunque fuerint numeri aut casus; ut *Simoeīs, pyroeīs, parteīs, omneīs.*

Et monosyllaba item omnia: ut *Vīs, līs*, præter *īs & quīs* nominativos, & *Bīs* apud Ovidium.

Istis

Istis accedunt secundæ personæ singulares verborum in *is*, quorum secundæ personæ plurales desinunt in *itis*, penultima producta, unâ cum futuris subjunctivi in *is*; Audis, velis, dederis. pl. Auditis, velitis, dederitis.

Os finita, producantur; ut Honos, nepos, dominos, servos.

Præter compos, impos, & os offis. Et Græca per o parvum; ut Delos, Chaos, Pallados, Phyllidos.

Us finita, corripiuntur; ut Famulus, regius, tempus, amarus.

Exciipiuntur producentia penultimam genitivi crescentis; ut Salus, tellus: Genitivo salutis, telluris.

Longæ sunt etiam omnes voces quartæ inflexionis in *us* præter nominativum & vocativum singulares; ut Hujus manus, hæ manus, has manus, ô manus.

His accedunt etiam monosyllaba: ut Cius, thūs, mūs, sūs, &c.

Et Græca item per *us* diphthongum cujuscunque fuerint casus; ut Hic Panthus, Melampus, Hujus Sapphus, Clius.

Atque piis cunctis venerandum nomen *JESUS*.

Postremo, *u* finita producantur omnia; ut Manu, genu, amari, diu.

De Fi-

De Figuris.

Figura est novatâ arte aliquâ dicendî forma:

Figuræ Grammaticæ sunt } Orthographiæ.
quadruplices, viz. } Etymologiæ.
 } Syntaxis.
 } Profodiæ.

De Figuris Orthographiæ.

Figuræ Orthographiæ sunt novem. } Prothesis. | Apocope.
 } Aphæresis. | Antistoichon.
 } Epenthesis. | Metathesis.
 } Syncope. | Tmesis.
 } Paragoge.

Prothesis est appositio literæ vel syllabæ ad principium dictionis: ut, *gnatus* pro *natus*, *tesuli* pro *tuli*.

Aphæresis est ablatio literæ vel syllabæ à principio dictionis; ut, *conia* pro *ciconia*.

Epenthesis est interpositio literæ vel syllabæ in medio dictionis; ut *relliquias* pro *reliquias*, *induperatorem* pro *imperatorem*.

Syncope est ablatio literæ vel syllabæ è medio dictionis; ut, *abiit* pro *abivit*, *dixi* pro *dixisti*, *repositum* pro *repositum*.

Paragoge est appositio literæ vel syllabæ ad finem dictionis; ut, *dicier* pro *dici*.

Apocope est ablatio literæ vel syllabæ à fine dictionis; ut, *peculi* pro *peculii*, *dixim'* pro *dixime*.

Antistoichon est literæ pro litera positio; ut, *illi* pro *illi*, *servos* pro *servus*.

Metathesis est literæ alicujus ex propria sede in aliam transpositio; ut, *Thymbræ* pro *Thymbræ*, *ipræ* pro *præ*.

Tmesis est cum compositâ voce dissecta dictio aliqua ejus partibus interponitur; ut,

Quæ me cunque vocant, terra: pro *quæcunque*.

Septem subiecta trioni: pro *septentrioni*.

De Figuris Etymologia.

Figuræ Etymologiæ sunt tres, Enallage, Hellenismus, Archaismus.

Enallage in Etymologia est quando vel ipsæ partes orationis, vel earum, accidentia, ita inter se permutantur, ut nihil in leges constructionis peccetur; ut, Sic *vita erat*: pro *talis*.

Hostis habet *muros*: pro *hostes habent*.

Hinc *populum late regem, belloque superbum*: pro *regnantem*.

Hellenismus in Etymologia est cum dictiones Latinæ Græcorum sequuntur flexionem, non suam; ut,

— *Neo aurās nec sonitus memor*: pro *auræ*.

Et *multos illic Hectoras esse puto*: pro *Hectores*.

Archaismus in Etymologia est cum dictiones obsolecæ, aut earum formationes antiquatæ pro usitatis ponuntur; ut,

Paula, vicisti castigatorem tuum: pro *finis esto*.

Magnai reipublicai gratiā: pro *magnæ reipublicæ*.

De Figuris Syntaxeos sive Constructionis.

Figuræ Constructionis sunt decem, Enallage, Elleipsis, Pleonasmus, Anastrophe, Hendiadis, Hypallage, Hysteron Proteron, Synchysis, Hellenismus, Archaismus.

Enallage est quævis Dictionum permutatio; estque vel

1. *Numeri*, quæ *synthesis* dicitur; Nomen multitudinis singulare quandoque verbo plurali jungitur; ut, pars abire. Uterque deludentur dolis.

2. *Generis*, ut, anser fœta.

3. *Generis, & Numeri*; ut, pars merli tenuere ratem.

4. *Casus*, quæ *Antiprosis* dicitur; ut, urbem, quam *status, vestra est*, pro *urbs: Homo id ætatis, pro ejus*.

Elleipsis est Dictionis alicujus ad Constructionem necessaria defectus; estque vel

1. *Nominis*, ut, *Hectoris Andromache*, subauditur *uxor*. Est *Ciceronis*, subauditur *siber*.

2. *Verbi*

2. Verbi; ut *hæcine fieri flagitia*, subauditur *decer.*

3. Præpositionis; ut, *albus dentes*, subauditur *secundum* *gratu.*

Pleonasmus est cum una pluresve dictiones in oratione redundant; ut,

— *Sic ore locuta est.*

Hicce oculis egomet vidi.

Anastrophe est dictionum ordo præposterus; ut,
Nam vitiis nemo sine nascitur.

Hendiadis est cum unum per duo exprimitur; ut,
— *Pateris libamus & auro*: pro *aurea pateris.*

Hypallage est inversus ordo constructionis; ut,
Ibant obscuro sola sub nocte per umbras: pro *soli sub obscura nocte.*

Hysteron Proteron est cum quod secundo loco poni debet, priore ponitur; ut,

— *Moriamur, & in media arma ruamus*: pro
in media arma ruamus, & moriamur.

Synchysis est cum dictiones quæ ad diversas sententiarum partes pertinent, ita miscentur, ut tota oratio inde obscura & confusa reddatur; ut,

Namque pilâ lippis inimicum & ludere crudis: id est,
ludere pilâ est inimicum lippis & crudis.

Hellenismus est cum dictio non ei casui jungitur, quem Latina proprietas exigit, sed quem Græca; ut,
Desine mollium tandem querelarum.

Archaismus est structuræ ratio veteribus in usu, quæ jam exolevit; ut,

Quid tibi hanc rem curatio est? Apud veteres enim verbalia in *io* regunt casus suorum Verborum.

De Figuris Prosodie.

Figuræ Prosodiæ sunt Synalæpha, Ecthipsis, Synæresis, Diæresis, Systole, Diastole.

Synalæpha est elisio quædam vocalis aut diphthongi in fine dictionis, dictione sequente à vocali incipiente; ut,

Sera nimis vit' est crassina, viv' hodie. pro vita, vive.

At beu, o, ah, io, nunquam interceptantur.

Ecthipsis

*Ecthlipsis est quoties m. cum sua vocali perimitur,
proximâ dictione à vocali exorsâ; ut,
Monstr', horrend', inform', ingens, cui lumen adem-
tum: pro monstrum horrendum.*

*Synæresis est duarum syllabarum in unam contra-
ctio; ut;*

Seu lento fuerint alv'aria vimine texta: pro alvearia.

*Hæc ferè Synæresin patiuntur, dii, diis, iidem,
iisdem, cui, huic, deinde, deinceps, semianimis, semi-
homo, semihustus, graveolens, deest, deero, deerit, &
similia.*

*Diæresis est ubi ex unâ syllabâ dissectâ sunt
duæ; ut,*

Debuerant fufos evoluisse suos: pro evoluisse.

*Systole est cum syllaba naturâ longa corripitur; ut,
Matri longa decem tulerunt fastidia menses.*

*Diastole est cum syllaba naturâ brevis produci-
tur; ut,*

Dona dehinc auro gravia sætòque elephantò.

Diastolas in Cæsura species sunt.

T*riemimeris constans ex pede & syllabâ; ut,
Pectoribus inhians spirantia consulit exta.*

*Penthemimeris ex duobus pedibus & syllabâ; ut,
Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.*

*Hepthemimeris ex tribus pedibus & syllabâ; ut,
Ostentans artem paritèr arcumque sonantem.*

*Enemimeris ex quatuor pedibus & syllabâ; ut,
Ille lætus niveum molli fultus hyacintho.*

Grammaticæ Finit.

